A116

LKA

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

D R A U G A S

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1967 METAI, GEGUŽĖS MĖNESIO 20 D. / MAY 20, 1967 / PART TWO NR. 118 (20)

KNYGA APIE HEROIZMĄ IR TAUTOS NEPALŪŽUSIĄ DVASIĄ

Vlado Ramojaus "Kritusieji už laisvę"

ANDRIUS BALTINIS

Vladas Ramojus. KRITUSIEJI UŽ LAISVĘ. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1967. Aplankas Vytauto O. Virkau. Knyga 184 psl., 7¾ x5½ inč. formato, kaina $2.50, gaunama pas knygų platintojus ir "Drauge".

*

Partizanai ir Lietuvos laisvė

Laisvės kovotojai, arba partizanai, į kuriuos buvo sudėtos paskutinės lietuvių tautos viltys apsaugoti Lietuvą nuo antrojo patekimo į komunistinę vergiją ir atgauti tėvynės laisvę, yra Lietuvos sūnų didžiosios tėvynės meilės, pasiaukojimo ir didvyriškumo ryškiausias liudijimas. Kad šis liudijimas, pareikalavęs tiek daug geriausių Lietuvos sūnų kraujo ir gyvybių, išliktų būsimosioms kartoms, **Vl. Ramojus** duoda mums savo knygoje **"Kritusiems už laisvę"** partizanų įsikūrimo, jų vadovybių ir kovų dėl laisvės istoriją.

Vl. Ramojus čia daug žinių surinko iš tiesioginių liudininkų, rūpestingai rinko medžiagą iš laikraščių ir paskelbtųjų knygų Vakaruose ir okupuotoje Lietuvoje išleistų komunistų leidinių. Asmeniškai išklausinėjęs daugelį šių kovų dalyvių ir surinkęs Vakaruose visą prieinamą medžiagą, autorius iškelia daug dar niekur nepaskelbtų įvykių bei vardų. Remdamasis šia medžiaga, autorius galėjo peržvelgti šių kovų eigą, duoti dokumentais paremtą ir tikrą šio laikotarpio vaizdą.

Partizanų kovų epizodai

Autoriaus tikslas labai gražus. Įvado žodyje jis rašo: "Skiriu tą lašą už Lietuvos ribų augančiam jaunimui, kad jis, prisiminęs vyresniųjų savo brolių kraujo aukas, stengtųsi išlikti tautiškai sąmoningas ir, eidamas į sąlytį su okupuoto krašto režimo atstovais, atmintų, ant kokių kraujo aukų dabartinis režimas stovi jų tėvų gimtajame krašte, kurį amžiai Lietuvą pavadino" (9 psl.).

Šiam tikslui pasiekti autorius knygą suskirsto į tris dalis: Kalnų sritis (Aukštaitija), Jūros sritis (Žemaitija), Nemuno sritis (Dzūkija ir dalis Suvalkijos), pagal partizanų karinių sričių sąrangą, kurios laikėsi Lietuvos partizanų vadovybė.

Partizanų kovų aprašymai prasideda Zarasų apylinkėmis ir autorius nuosekliai veda skaitytoją per visus Lietuvos miestus, kaimus ir miškus, vaizdžiai aprašydamas atskirų kovų epizodus, iškeldamas vadų ir atskirų kovotojų narsumą, sumanumą bei pasiaukojimą. Vienas tokių epizodų aprašomas 76 psl. "1948 m. pavasarį Geležinio Vilko būrys buvo apsuptas Vilkiškių miškelyje. Pasilikęs su žmona Aldona dengti atsitraukimo, partizanas P. buvo mirtinai sužeistas! Visi kiti prasimušė laimingai. P. spėjo pasakyti žmonai: "Kovok, Aldona, už abu, aš jau mirštu". Ir toliau aprašoma, kaip ši Aldona nepaprastu sumanumu ir narsumu kovojo toliau ir parodė tiesiog nejtikėtiną didvyriškumą. Tokių šiurpių epizodų, liudijančių partizanų heroiškumą, jų teismus, apsupimus, jų lavonų niekinimus turgaus aikštėse ir motinų bei seserų verksmą yra labai daug. Skaitant juos, atrodo, kad skaitai romaną, kurio veikėjai tačiau yra ne vaizduotėje sukurti, bet gyvi Lietuvos sūnūs ir dukros, savo didvyriškais žygiais papuošę Lietuvos istoriją ir savo krauju aplaistę Lietuvos žemę.

Daug jaunatviškumo ir dvasios kilnumo

Vl. Ramojus knygą baigia šiais žodžiais: "Bet mes tikim, kad laisvės kovotojų dvasia šiandien slepiasi ne archyvuose, bet didžiojoje daugumoje pavergtos tautos širdžių. Ir vieną dieną ji išsiverš galingu vulkanu, o išvaduotos Lietuvos žemėje išdygs didingi paminklai tiems, kurie pirmieji pakilo Lietuvos laisvės kovai ir išsilaikė iki 1952 metų".

Autoriaus teigimas, kad laisvės kovos dvasia slepiasi ne archyvuose, bet pavergtosios tautos širdyje, išskiria šią knygą iš kitų atsiminimų bei istorinių leidinių ir sudaro jos tikrąją vertę dabartyje ir ateityje.

Išeivijoje rašoma daug atsiminimų ir net istorinių romanų. Mėgstame šiuos atsiminimus, nes jie suartina mus su tėvyne, paskatina galvoti apie namus ir jaustis kaip namie, bet jų visų pagrindinė mintis yra: kokio nors praraasto gyvenimo atsiminimai. Šie atsiminimai yra vaizduojami kaip mūsų privataus, asmeniško gyvenimo nesugrąžinamasis praradimas. Rodos, jog ir visos tautos gyvenimas yra pertrūkęs, paliktas kaž kur tolimame krašte, kadaise buvęs, bet dabar tik yra mūsų prisiminimuose.

Kitaip apie praeitį kalba Vl. Ramojus knygoje "Kritusieji už laisvę". Į kovas dėl laisvės jis žiūri, kaip į visos tautos kovą. O ši visos mūsų tautos kova dėl laisvės jokiu būdu nėra tik atsiminimai apie tai, kas kadaise buvo, bet yra mūsų viso gyvenimo nenutraukiamai tebesitęsianti tikrovė, gyvena visų mūsų širdyse.

Lietuvoje anais heroizmo metais viešpatavo didelis tikėjimas

(Nukelta į 5 psl.)

Vytautas Kasiulis — Šv. Jurgis

NEW YORKO LIETUVIŲ TEATRAS NAUJŲJŲ BANDYMŲ SUNKUMUOS

ST. MERINGIS

Vytauto Valiuko organizacinis ir meninis nerimas. Dalios Juknevičiūtės režisūrinis debiutas. Romo Viesulo iškilniai naujoviškas scenovaizdis. Du dviejų dramaturgų vienveiksmiai. Apie rengimo sąlygas, apie žiūrovus ir apie reklamos veikseną.

Lietuviškos scenos įsipareigojimui ištikimas Vytautas Valiukas New Yorko padangėje rengia jau nebe pirmą premjerą, 120 ar 130 mylių kelionių į repeticijas bei spektaklius nepabūgdamas, keldamas iniciatyvą, sunkenybes panešdamas, pavargdamas ir atsigaudamas. Jam ištikimai talkininkauja buvęs profesinės scenos bendradarbis Kazys Vasiliauskas ir kiti vaidybos bei techninio spektaklio paruošimo entuziastai.

Balandžio 29 dienos vakare Van Wyck mokyklos salėje, Jamaica apylinkėje, įvykusioje premjeroje režisūroje debiutavo, Chicagoje įgijus profesinį pasiruošimą Dalia Juknevičiūtė. Jos pasirinktam Kosto Ostrausko vienveiksmiui "Pypkė" su menine kultūra ir originaliu sprendimu apipavidalinimą sukūrė dail. Romas Viesulas.

Spektaklyje buvo atstovauti abu mūsų (sakyčiau, moderniųjų polinkių) dramaturgai: jau paminėtas K. Ostrauskas ir Algirdas Landsbergis, su irgi vienveiksmiu "Barzda".

Teatrinės virtuvės paslaptis viešumon iškeliant, iš programos sužinome, jog teko repetuoti net šešiose (netgi privačių rūsių) patalpose. Scenovaizdžiams sumontuoti, apšvietimui užfiksuoti bei kitaip vaidinimui pasiruošti salės administracija davė tik kelias valandas! Sąlygos, suprantama, yra nepalankios, ypač jei prieš akis stovi ir meno siekiai. Eiliniam publikos atstovui ar net ir visiems žiūrovams šie dalykai, aišku, nėra įdomūs. Tačiau apie sunkenybes čia užsimenama, bandant pareikšti užuojautą ar apgailestavimą. Arba pareiškiant ištvermei karštą jausmą.

Paskutinis New Yorko Lietuvių teatro spektaklis tėra buvęs 1965 metais. Naujoji premjera, berods, turėtų sukelti dėmesį. Betgi publikos susirinko gal kokie du šimtai. Teko nugirsti, jog tą dieną buvo keliamos dvejos šaunios vestuvės ir įvyko nemenką atrakciją sudaręs, gražus mergvakaris. Įvykiai, be abejo, reikšmingi ir... teatrui nenaudingi.

Teatrui gyvinti, kaip žinoma, yra būtina kitokia atmosfera: žiūrovų savąja tautine scena domėjimasis ir jai jautresnis polinkis. New Yorke, deja, nesijautė, kad liepsnotų publikos užsidegimas.

Galimas daiktas, kad publika tikisi kitokio repertuaro, didelių spektaklių ar pilnakraujų veikalų. Gal nori scenoje heroikos ar romantikos? O gal nuo įsitempimo atsipūsti linksmesnės veikalų tematikos? Tačiau, visų pirma, ar nederėtų savajai scenai leisti sustiprėti, ar bent ją dėmesiu sušildyti, prieš statant reikalavimus? Tokios gimė pakeleivingo žmogaus galvoj kiek neramios mintys dėl New Yorko.

Beje, premjeros garsinimas pralenkė, tur būt, viską, ką iki šiol, prisimenant draminių spektaklių reklamą, teko patirti. Gabumo bei ryžto čia jau tikrai nepristigo: buvo pasiekti net tolimųjų distancijų lietuviški dienraščiai. Nestigo taip pat ir interview su režisieriais, nuotraukų iš repeticijų, o saldžiųjų kvieslio žodelių irgi. O publikai sutraukti reklama pasirodė vis dėlto nevaisinga. Ir vėl ateina pikta mintis: kuriuo gi būdu žiūrovus savajai scenai patraukti?

Premjerą lydėjo New Yorko Lietuvių teatro išleistas gražus leidinėlis, kurį sutvarkė Kęstutis Čerkeliūnas, ir kur tilpo dešimt Gedimino Naujokaičio stiprių nuotraukų bei vaidinimo programa. Albinas Elskus piešė viršelį.

K. Ostrausko "Pypkė" naujoje sceninėje versijoje. R. Viesulas suranda savitą dekoracijos pavidalą. Dalia Juknevičiūtė kone pietizmą parodė lietuviškam žodžiui.

"Pypkė" tapo premjeros va-

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Paraštė

KULTŪRINIS IMLUMAS IR KOVINGUMAS

Mažoji Graikija aukštais savo antikinės kultūros laimėjimais yra pasiekusi to, kad visų kraštų, viso pasaulio istorijose su pagarba minimas jos vardas jau per keliolika šimtmečių ir, aišku, jis niekada nebus užmirštas, kol tik kultūringasis pasaulis betęs savo dienas. Tokių pavyzdžių galima suminėti daug, ir jie visi liudija, kad tautai, negausiai skaičiumi, yra tik vienas vienintelis kelias pasiekti aukštesnio pripažinimo, tai parodant didesnį veržlumą, užimponuojant savo kultūriniais laimėjimais. Nuo šio uždavinio nėra laisvi nei į svetimus kraštus nublokštieji tautos nariai. Priešingai, likiminių vėjų nutrenkti į tolimus pasviečius, jie, lyg tie gajūs augalai, įstengia naujas svetimos žemės sultis uoliai čiulpti, pagal savo prigimtį perdirbdami į savo organizmą ir jungdami su kultūrinio paveldėjimo keliu turimomis savomis vertybėmis.

Lietuvio kultūrinis imlumas ir veržlumas negali turėti atostogų, bet privalo panaudoti visas galimybes. Viena iš tų galimybių, mums, gyvenantiems išeivijos didmiesčiuose, yra pasinaudojimas čia esančiomis visiems prieinamomis kultūrinėmis įstaigomis, betęsiant savo, jau suaugusių, tolimesnį švietimą ir lavinimą. Amerikoje yra turtingų bibliotekų. Daug kur yra gana stambūs jų padaliniai kaimynystėje ar net didžiose mašinų priekabose atvežamos "bibliotekos" į mūsų rajonus. Ar mes jau tapome jų nuolatiniai lankytojai? Čia galima rasti pačius naujausius veikalus. Jeigu jų nėra tame padalinyje, su malonumu atgabena iš centrinės bibliotekos. Nieko nekainuoja pasinaudojimas. Čia galima prašyti leidinių apie Lietuvą, lietuviškų knygų. Kada bus stipresnis pareikalavimas, biblioteka pasistengs jomis apsirūpinti.

Žiemos metu centrinė miesto biblioteka ir jos padaliniai turi kultūrinių filmų programas, knygų aptarimus — diskusijas. Kodėl mes čia negalėtume dalyvauti? Gerokai praturtintume savo akiratį. Įėjimas nieko nekainuoja, o filmų būna net prasmingesnių, negu pelnagaudžių laikomuose kino teatruose, kur dažnai klientus bandoma vilioti, jei ne meniškumu ir turiningumu, tai žemus instinktus dilginančiu turiniu. Knygų diskusijų valandose dalyvaujant, lietuviui būtų progos iškelti kokį naują lietuvišką leidinį anglų kalba arba apskritai daugiau supažindinti kitus su mūsų kultūriniais užsimojimais. Pvz. aptariant kurį Pulitzer ar kitą premiją laimėjusį veikalą, būtų galima priminti, kad ir lietuviai turime visą premijų sistemą, praturtinančią mus įvairiais vertingais veikalais.

Panašiai ir meno muziejų lankymas, dalyvavimas paskaitose meno klausimais bei ten panaudojimas vykstančių diskusijų supažindinimui su mūsų gyvu išeivijos meniškuoju gyvenimu būtų ir mūsų vidaus kultūrinio pasaulio praturtinimas, ir gražus lietuviškam kultūriniam reikalui pasitarnavimas. Tegu pavasario [illegible] tarpis tam ir nėra labai palankus, bet galimybių yra įsijungti jau dabar, o vasaros metu papildžius savo žinią, sulipriau pasireikšti rudenį ir žiemą. Šitoks mūsų kultūrinis imlumas, veržlumas visiems mums bus labai naudingas. Žmogus su iniciatyva ir energija atras dar daugiau ir sričių, ir progų.

Šalia to yra reikalingas ir tam tikras kultūrinis kovingumas. Mes, europinės kultūros žmonės, branginame ne tik savo tautinį savitumą, bet ir krikščioniškas moralines tradicijas. Šioje gi šalyje yra gausiai žmonių, kurie neribotą laisvę panaudoja savo pelnagaudiškiems tikslams, arba kurie savo žmos moralės pateisinimui bando ją paskleisti masėse, laimėti naujų hedonizmo adeptų, nepaisydami, tai demoralizuoja jaunimą, o net sukrečia ir suaugusius. Turiu galvoje čia įvairius žemos moralės filmus ir purvinais įtaigojimais pilnas kai kurias televizijos programas.

Tai pastebėję, mes turime pareikšti raštu, telefonu, asmeniškai protestą tokio kino teatro vadovybei, tokios televizijos stočiai, tokios programos finansuotojams — sponsoriams. Kultūringų geros valios žmonių abejingumas ir nerangumas būna paskatu visokiems pelnagaudžiams, moraliniams supuvėliams ekraną, televiziją panaudoti demoralizavimui. Mums perdaug brangus mūsų pačių ir pagaliau šios svetingos šalies jaunimas, kad mes lengva širdimi leistume ant jų galvų moralinius purvus drėbti.

Pagaliau mūsų didėjantis finansinis pajėgumas ir technikos pažanga atneša naujas galimybes ir į mūsų pačių namus. Daugelyje butų jau yra filmų rodymo aparatai. Paprastai jie tarnauja parodymui savęs — kaip kur kada keliauta ir t. t. Tame nieko blogo, bet juk gali būti ir geresnių dalykų. Bibliotekos skolina įvairius kultūrinius filmus. Mindszenty fundacija, kurios padalinys yra ir Chicagoje, yra pagaminusi ir skolina filmus apie komunizmo baisų pragaištingumą. Kodėl, vieton dejavus, kad televizija taip gausi menkaverte programa, nesudaryti savo ir kaimynini[illegible]mų vakarojimo su demonstravimu naudingų filmų namuose, organizacijų parengimuose. Jei gu šitokia praktika išplistų, būtų lengviau susilaukti ir mūsų mažojo ekrano kultūrinių filmų, demonstruojančių kitų miestų lietuvių meno parodas, scenos pasirodymų iškarpas ir t. t. Kultūrinis išradingas imlumas ir kovingumas gali mūsų dvasią daug praturtinti

J. Pr.

Šiame numery:

- **Kultūrinis imlumas ir kovingumas.**
- **New Yorko lietuvių teatras naujųjų bandymų sunkumuos.**
- **Žydinčios literatūros ieškant.**
- **Istorinė "Gražinos" tikrovė.**
- **Pasakų židinio pėdsakais.**
- **Adomo Mickevičiaus ištrauka iš "Gražinos".**
- **Kostiumai "Gražinos" operai.**
- **Tai ne eilinis įvykis.**
- **Kultūrinė kronika.**
- **Nauji leidiniai.**
- **Akademinės prošvaistės.**

NEW YORKO LIETUVIŲ TEATRAS NAUJŲJŲ BANDYMŲ SUNKUMUOS

(Atkelta iš 1 psl.)

karo svoriu. Vienveiksmio turinys nesudėtingas: kažkuris A yra įsigijęs pypkę, kurioje nelaukto ar laukiamo svečio Z spėjimu gali būti jam priklausąs deimantas. Veiksmas stumiasi dialogais, į kuriuos sentencijomis įsipina pati Pypkė, ir baigiasi pasmaugimu. Mažne kriminalistika su mistikos priemaiša ar simbolikos nuosėdomis. Bet vienaveiksmyje yra stiprus draminio veiksmo stūmeklis, ir jis žiūrisi įdėmiai, palieka įspūdį.

"Pypkės" režisierė Dalia Juknevičiūtė pasirinko tinkamą interpretacijos būdą: nedaug išorinio veiksmo, poveikį nukreipiant į dviejų priešingų tendencijų individų žodinę kovą, kol prisiartina lemtas galas, nešąs pergalę sumanytojui. Daug padėjo veik tuščia scena (vienas fotelis, stalas ir dar kai kas). Ir labai gelbėjo Romo Viesulo pailgo ovalo (ar net elipsės?) interjeras, su daugeliu mažų langelių gilumoje, iš kurių prabildavo įvykio stebėtoja pypkė. Scenovaizdis lyg praplėtė kambarį, iškėlė į erdvę, sudarė veiksmui foną. Dailininkas R. Viesulas nusipelno ypatingo pabrėžimo: idėja nauja, rezultatas stiprus. (Pradžioje parodytas dekoracijos praskleistoje uždangoje fragmentas derinosi prie viso scenovaizdžio.)

Dalia Juknevičiūtė, kurios sceninė karjera lyg ir rišasi su anglų kalba, ypatingą pagarbą rodo gimtajai. Ji žavisi žodžiu, mėgsta pakilų prakalbėjimą, ir tuo tartum užkrėtė ir kitus vien veiksmio dalyvius. Visų kalbėta scenoje, kad, sentimentaliai tariant, darėsi net saldu. Tai pliusas.

Pats pasmaugimo veiksmas ir finalas neturėjo griežtesnių priešveiksmių, dėl ko kiek susmuko. Gaila taip pat, kad per menkai buvo išnaudota scenos giluma: scenovaizdis to labai prašė.

Darniai, gal kiek sausokai, vaidino A — V. Valiukas ir Z — K. Vasiliauskas. Pypkės reagavimus jausmingai perteikė D. Juknevičiūtė. Gal įsitempimas ar premjerinis jaudinimasis atsiliepė, bet vis dėl to tai buvo profesinės, ne bet kur mūsuose šiandien užtinkamos pastangos. Žiūrovuose pasiliko geras įspūdis. Daliai Juknevičiūtei norisi palinkėti naujų bandymų ir tolimesnės sėkmės.

Tragiškoji epizodų virtinė siūloma paversti farsu, nuo ko nukenčia pati vienveiksmio idėja. Algirdo Landsbergio paskiausios dramaturgijos, dar į orą nepakilę, jau pažemėj sprogstą fejerverkai. Sceninės interpretacijos klystkely. Saliutas naujom pajėgom!

Šiuos žodžius rašantis išdrįso siūlyti "Barzdos" statytojams į pjesę pažiūrėti per tragiškąją prizmę ir nekreipti dėmesio į autoriaus peršamą **farso** etiketę. Nes naujuose dramaturgijos opusuose Algirdas Landsbergis būna apakintas jo paties degi-namų bengalinių ugnelių: besiūlydamas efektyvias, ūmai sprogstančias situacijas, jis per dažnai užmiršta centrinę savo veikalo ašį (ir viename veikale sukuria net kelių pjesių temas). Arba apsukui sugalvoja padėtis, rodančias lakią rašytojo vaizduotę, betgi nubloškiančias nuo pamatinio tikslo.

A. Landsbergis vaikiškai ir, matyt, šventai tiki teatro įtaigojimo burtais bei scenos galia. Pavyzdžiui, "Barzdos" tekste skaitome: "Tą pat akimirką visi žiūrovai susvyruoja, kaip nuo bombos sprogimo". (Tikrenybėje niekas nuo situacijos net nesumirksi, bet koks autoriaus teatru pasitikėjimas!)

Landsbergį, atrodo, gerokai veikia celuloido juostelėje slepiami galimumai, ir jis scenai siūlo grynai kinematografines priemones: "Vadas atsega kailinius, uniformą, rakteliu atrakina neperšaunamą liemenę ir prigrūda Kiekvienio ausį prie savo širdies". (Norėtųsi matyti, kaip fantazijos įaudrintas pjesės kūrėjas tai įgyvendintų scenoje?) Nors dramaturgijoje gal svarbiau ne daiktai ir prožektoriai, kuriais autorius apsvaigęs, ne šūviams atsparios liemenės, o veikalo konstrukcija.

Vienveiksmio "Barzda" pagrindinė mintis: kažkuris Kiekvienis, jaunystės įsitikinimuose besiblaškąs, pagaliau apsisprendžia ir dėl nusistatymo tolimoje šiaurėje susilaukia žilos galvos, pražūties ir autoriaus teikiamos angelų pavidalu garbės.

Jis klausosi vadų — diktatorių griausmingų įspėjimų: "Mano erdvėj nėra nepaklusnių pavaldinių. Visi nepaklusnieji vyksta negyvėliais ir taip supaklusnėja".

Kiekvieniui kalba ir šnabžda: Sakyk "taip". Tik "taip". Visad "taip". ...Tai toks mažas žodelis. Ar tau sunku buvo atsakyti "taip".

Ir sakykit, kur toje tematikoje yra **farsas?** Ir iš ko tektų kvatotis?

Landsbergis (talentingas vyras, bet vis patenkąs kurion takon) prie rašomo stalo siūlo pastatyminius efektus: "Didinga vargonų gaida. Iš viršaus, draugе su besileidžiančia (? — St. M.) uždanga, parašiutais nusileidžia 4 angelai, po du iš kairės ir dešinės. (Iki šiol pastatymuose buvo pasitenkinta vienu ar dviem angelais). Tačiau nesinori tikėti, kad pirotechnika ar dangaus atstovai veikalo finalą galėtų laimėti, kad butaforija ar žydriųjų aukštumų saldi muzika sudarytų dramaturgijos tikslą bei prasmę.

Modernioji pasaulio dramaturgija jau, berods, nesitenkina (laikinai madon įėjusiais ir amžėlį jau atgyvenusiais, iš teatrinės praeities paskolintais) deus ex machina publikos žavėjimais ar bauginimais. Ar nėra paklydęs Alg. Landsbergis forminių poveikių meškeriojime? Forma — neblogas dalykas, betgi ne šia linkme galėtų bujoti dramaturgo talentas. Toks yra rašančio nujautimas.

"Barzdą" New Yorke režisavęs (ir tris vadus vaidinęs) Vytautas Valiukas pabandė neapžabalti nuo Landsbergio fejerverkų: nori jų nematyti, o jie vis skėtrioja ir akina! "Barzdai" autorius perša ir dekoracijas ir magiškąjį apšvietimą ir transformacijas, gi spektaklis buvo rodomas veik "plikoje" scenoje. Tik užpakalinėje sienoje kabojo kryžminiai pritvirtintas Albino Elskaus neryškaus abstraktinio piešinio audeklas. Iš dalies pakelta scena su įdomiai išspręstu gardelių sudarė antrąją veiksmo plotą. Vadai bei palydovai transformaciją vykdė kairėje pusėje (nuo aktoriaus). Rekvizitas, ypač skaityklės, buvo tinkamas. Finale išnešti du angelai buvo įspūdingi (tik vis dar neaišku, kam jie reikalingi?). Bet pati veikalo struktūra reikalavo, autoriaus pageidavimu, bengalinių tviskėjimų ir techniškų išdaigų. Jų nebuvo. Dėl ko dingo ir Landsberginės dramaturgijos pi rotechnika.

Veikalo farsu traktavimas (dargi iš savęs pasijuokiant) pasirodė nenaudingas. Tačiau net ir farsuojant, ar nereikėtų pačius neprotingiausius dalykus pateikti baisiai rimtai?

Trijų vadų pavaizdavimas galėjo būti rodomas dvejopu būdu: ar makabriškai, ar stiprios Čaplino klounados stiliuje. Pasirinktas būdas vadams bei jų palydovams atvaizduoti pasirodė kiek paviršutiniškas. Vytautas Valiukas visus vadus vaidino, deja, fiziškai pavargęs ir premjerinio įsitempimo paveiktas. Vis dėlto, tai ne juokas panašiose sąlygose premjerą įvykdyti! Ir joje du sunkius vaidmenis pademonstruoti.

K. Vasiliauskas Kiekvienio tėvo vaidmeny buvo jaukus ir šiltas, skirtingas nuo pasirodymo "Pypkėje". Gal tik "per minkštas".

Onytė, linksma mergaitė nereikšmingoje veikalo padėty — D. Juknevičiūtė parodė ir talentą ir sceninę techniką. Jos publika net neatpažino: tuo irgi galima pasidžiaugti.

Taigi, New Yorko premjera įvyko naujųjų bandymų sunkenybėse, visuomenės apatijai palydint. Ir dar karščiau norisi sveikinti Vytautą Valiuką, kuris, tiesioginio pragyvenimui darbo neglostomas, atranda jėgų bei polėkių net 120 mylių automobiliu promenadus kas savaitę nugalėti, laužia ledus New Yorko Lietuvių teatro dabarčiai ir ateičiai.

Tenka pasidžiaugti Albinos Uknevičiūtės, Petro Sandanavičiaus ir Edmundo Vaičiulio teatriniu susidomėjimu ir nuoširdžiais, tegu dar ir jaunos patirties laimėjimais. Ir tais gan gausiais talkininkais, kurie padeda techniškąjį pasiruošimą įveikti. Jiems — atskiras pakeleivingo žmogaus saliutas!

—o—

— Chicagos apygardoj mokosi lituanistinėse klasėse 1879 mokiniai ir dirba 145 mokytojai.

— Amerikiečiai 1966 m. labdarai, švietimui, bažnyčiom paaukojo 10.6 bil. dol.

Scena iš Kosto Ostrausko "Pypkės": A (Vyt. Valiukas) ir Pypkė (Dalia Juknevičiūtė). Nuotr. Ged. Naujokaičio

ŽYDINČIOS LITERATŪROS IEŠKANT

Įspūdžiai, naują Prano Naujokaičio romaną perskaičius

PRANAS RAZMINAS

Pranas Naujokaitis, ŽYDINČIOS DIENOS. Premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1967 m. Aplankas P. Jurkaus. Knyga 250 psl., 7½ x 5½ inč. formato, kaina $3.50.

* * *

Premijuotas romanas. Tai teikia knygai tam tikro respekto. Juk rankraštį vertino ir "apkalbėjo" sudaryta jury komisija, į kurios sprendimą negalima lengvai iš anksto vien ranka numoti. Tačiau, nežiūrint to, kiekvienas skaitytojas savaip išgyvena skaitomąjį dalyką ir savaip jį vertina. Žinoma, tai dar nepasako, kad eilinio skaitytojo kritikinis žodis bei sprendimas būtų teisingesnis. Ir šių eilučių autorius nesiveržia į jokį obektyvų sprendimą. Tai bus tik patirtų įspūdžių pabiros bei grynai subjektyvinis pasisakymas. Tam tikros normos dalyką objektyvina, tačiau šiuo atveju jokių normų nesigriebiama ir jomis nesivadovaujama.

Tai, ką rašytojas vaizduoja, yra jo kūrybinio užmojo reikalas. Negalima laukti, kad jis vaizduotų tai, kas jam ne prie širdies. To ir kritikuoti nebūtų prasminga. Svarbiausia, kaip rašytojas užsimotąjį dalyką atvaizdavo. Čia jis jau praranda savo neliečiamybę.

Tai, ką rašytojas **Pranas Naujokaitis** šiame "Žydinčių dienų" romane vaizduoja, nėra naujas dalykas. Be to, laikotarpis, kurį jis bando atkurti, yra toks ilgas — visas amžiaus ketvirtis. Tad ir stipriam talentui nebūtų lengva išgauti vienoje knygoje pilną, patrauklų bei įspūdingą gyvenimo paveikslą.

Mūsų vyresnioji karta pati ne popieriuje, bet gyvenime kūrė laisvos Lietuvos paveikslą: kas statė naujas sodybas, kas mokė jaunimą, kas saugojo krašto laisvę, kas tvarkė apskritai tautos bei valstybės gyvenimą. Mes visi esame išgyvenę šviesių ir tamsių dienų. O komunistų valdymo košmaras dar ir dabar daug kam neleidžia giedresnio sapno susapnuoti. Galėtumėm ištisus vakarus pasakoti buvusių siaubingųjų metų įspūdžius, tačiau tuojau pat pastebėtumėm, kad mūsų klausytojai žiovauja, kad jie turi taipgi panašių ir net klaikesnių patyrimų ir kad patys norėtų, kai mes susiprasime baigti, mums papasakoti. Tačiau mėgti pasakoti tai dar ne tas pat, kas sugebėti kurti. Kūryba nėra vien tik geismas rašyti ar kalbėti. Kūrybinė ugnis tai ne vaikams žaisti šaltoji ugnelė.

O vis dėlto pagunda didelė atpasakoti, atkurti savo praeitų dienų išgyvenimus bei stebėjimus. Dažnai mus užklumpa buvusių žydinčių dienų ilgesys, gimtojo krašto nostalgija. Ak, kad dar galėtumėm pamatyti mieluosius veidus, gimtąjį kampelį. Ar nebus ir rašytojas Pr. Naujokaitis, tų prisiminimų stumiamas, griebęsis rašyti "Žydinčių dienų"? O tas ilgesys ir šviesūs gimtosios šalies prisiminimai neleido jam giliau pažvelgti į žmogaus vidaus pasaulį, kuris ir žydinčiomis dienomis turi klaikių verpetų.

Nedidelė juk problema, kad Felius Marytę prigavo. Ji, bent pradžioje, truputį buvo ir žioplа. Bet paskui ji iškilo į tikros motinos pasigėrėtiną paveikslą. Ir ji ten visus ir visas lenkia. Ir Vincas kai kada svajonėse

(Nukelta į 5 psl.)

P. ŠILEIKIS, O.P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai. Med. bandažai, Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val. kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WA 5-5076

Res. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS. GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford (Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel., PRospect 8-1717
Resid., 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos. Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 8—8 val. vak. Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutart
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3648

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2233
PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2484 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val., kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad ir šeštad. tik susitarus.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12—4 v. p. p., 6—8 val. vak. Šeštad. 12—4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p.p. ir nuo 6 — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773 Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv., 5 — 8 val. antrad. ir penkt. 1 — 4 val.
Priimėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 3 v. p. p.

Tel. ofiso HE 4-1414. Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šešt. 12—3 v. p. p.
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-3220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val.: kasdien nuo 6 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus

Ofs. PO 7-6000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta

Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1—9 val. p. p.
Išskyrus trečiadieni

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

Ofiso 735-4477; Rez. PR. 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadieniais uždaryta; šeštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 val. popiet.
Ofisas uždarytas iki geg. 22 d.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ POSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antrad. nuo 2—5 popierų
ketvirtad. nuo 6—8 vak.
Ofiso telef. 776-2880
Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
5542 S. Cicero, Oak Forest, Ill
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas. 2750 West 71 Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2—8 v. v., penkt., 10—12 v. r., 2—8 val. vak. Šešt. 1—4 v. v. Sekmad. ir trečiad. — uždaryta.
Rez. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimėja ligonius tik susitarus
Val.: 2—4 p. p. ir 6—8 v. vak.
Treč. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823.
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v vak.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadieni uždaryta.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 S. Albany Ave
Val., pirm., antrad., ketv. 6—8 v. vak.; penkt. ir šeštad. 2—4 popiet.
Kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirmad., antrad., penktad. 1—4 ir 6—8 v. v.: ketvirt. 5—8 v. vak. šeštad. 10—3 v.

Scena iš Algirdo Landsbergio "Barzdos": Motina (Albina Uknevičiūtė), Kiekvienis (Petras Sandanavičius) ir Tėvas (Kazys Vasiliauskas). Nuotr. Ged. Naujokaičio

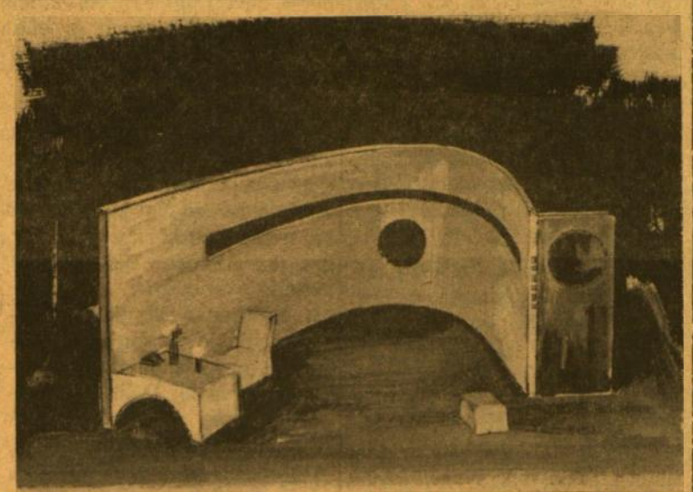

"Pypkės", vaidintos New Yorke, dekoracijų eskizas, piešta dail. Romo Viesulo.

ISTORINĖ "GRAŽINOS" TIKROVĖ

Kai istorija, legenda ir poezija sulydoma į vieną junginį

J. DAINAUSKAS

Literatūros veikalų, ypač istorinėmis temomis, veikėjai gali turėti savo kilmę istorinėje tikrovėje arba būti vien rašytojo vaizduotės padaru, bet jų įtaka į skaitytojus priklauso ne nuo jų kilmės, o vien tik nuo literatūrinio įtikimumo ir patraukluno. Literatūros istorijoje turime daug faktų, kur rašytojo vaizduotės sukurtas didvyrio vaizdas skaitytojų mintyse tiek įsipilietina, jog atsiranda tokio išgalvoto veikėjo realūs jo tariamo egzistavimo įrodymai. Ir saloje prie Marselio, senoje tvirtovėje, rodomi kazematai, kuriuose neva kalėjo rašytojo A. Diuma vaizduotės sukurtas grafas Monte Cristo. Londone atsirado namai, kuriuose tariamai gyveno mitiškas anglų seklys Sherlock Holmsas ir net rodomas smuikas, kuriuo griežęs irgi mitiškas Holmso draugas, daktaras Watsonas. Senkevičiaus romano "Tvanas" didvyriai dar ir šiandien formuoja romane vaizduojamo lenkų istorijos laikotarpio įvykių supratimą Lenkijoje, nors "Tvano" veikėjų veikla ir kalbos toli gražu neatitinka istorinę tikrovę. Tačiau Senkevičius sugebėjo duoti to laikotarpio savitą vaizdą, labiau patraukiantį žmones, negu pati istorinė tikrovė. Gi A. Mickevičiaus sukurtas "Konrado Valenrodo" vaizdas tapo net kovos su priešu tam tikros formos — valenrodizmo simboliu, nors Ordino magistro Konrado Valenrodo gyvenimo istorinė tikrovė buvo kitokia, visai kitokia, negu Mickevičiaus poemoje. Betgi plačiosios skaitytojų masės ne tik pažįsta, bet ir pripažįsta vien poeto sukurtą Valenrodo vaizdą.

Panašios reikšmės turi ir to paties Adomo Mickevičiaus poema "Gražina", vaizduojanti Naugarduko kunigaikščio Liutauro žmoną. Pasinaudodamas šia poema, poetas Kazys Inčiūra parengė ir dabartinės "Gražinos" operos libretą. Mickevičiaus žodžiais tariant, Gražina buvo Panemunės žemių gražiausioji, todėl ir jos vardas toks.

Tačiau kronikose nėra jokių duomenų apie tokio vardo Naugarduko kunigaikštį Liutaurą bei jo žmoną Gražiną. Ordino kronikininkas Petras Dusburgas rašo, kad Lietuvos valdovo Vytenio tėvas buvo Ariogalos kunigaikštis Liutauras. Gražinos gi vardą neabejotinai sugalvojo pats A. Mickevičius, tikriausiai norėdamas pabrėžti Liutauro žmonos ypatingą grožį. Poemą Mickevičius rašė 1821—1822 m., naudodamasis Naugarduko apskrities Ščorsų kunig. Adomo Liutauro Chreptavičiaus turtinga biblioteka, kurioje buvo ir Strykovskio Kronika.

Dar jaunystėje Mickevičius buvo parašęs rašinėlį "Kaributas, Naugarduko kunigaikštis", kuriame nagrinėjo tą patį siužetą, taip miestriškai suformuluotą "Gražinoje". Jo juodraštyje pats autorius Naugarduko valdovą dar vadino Kaributu, gi jo žmoną Karina. Tik galutinėje redakcijoje Naugarduko valdovas buvo pavadintas Liutauru, o jo žmona Gražina.

Liutauro tarno Rimvydo vardas rišasi su lietuvių bajorų Rimvydų šeima, su kuria giminiavosi ir pats Mickevičius.

Gi Naugarduko pilies griuvėsiai dar ir šiandieną liudija jos tikrą istorinę praeitį. Daug padavimų yra apie tą pilį, gaiingai dunksančią ant vienos kalvos, ir apie tariamą Mindaugo kapą, rišamą su kita gretimine kalva. Naugarduko bažnyčią statė Vytautas. Joje 1422 m. Jogaila vedė Alšėnų kunigaikštytę Sofiją, visos Jogailaičių dinastijos motiną. Kronikų užrašai liudija, kad vieškeliu nuo šiaurvakarių, nuo Lydos, esančios už girių, iš už Nemuno link Naugarduko atžygiuodavo plėšikaujančių kryžiuočių būriai. Naugardukas ir jo apylinkės dvelkė Lietuvos istorija, kur tikrovė pynėsi su legendomis.

Iš poemos duomenų aišku, kad A. Mickevičius "Gražinos" veiksmą nukelia į laikotarpį tuoj po Astravo sutarties (1392. VIII. 4 d.), kada, nušalinus Skirgailą, Lietuvą perėmė valdyti Vytautas, savo valdymą pradėdamas sritinių kunigaikščių savarankiškumo siaurinimu. Tais

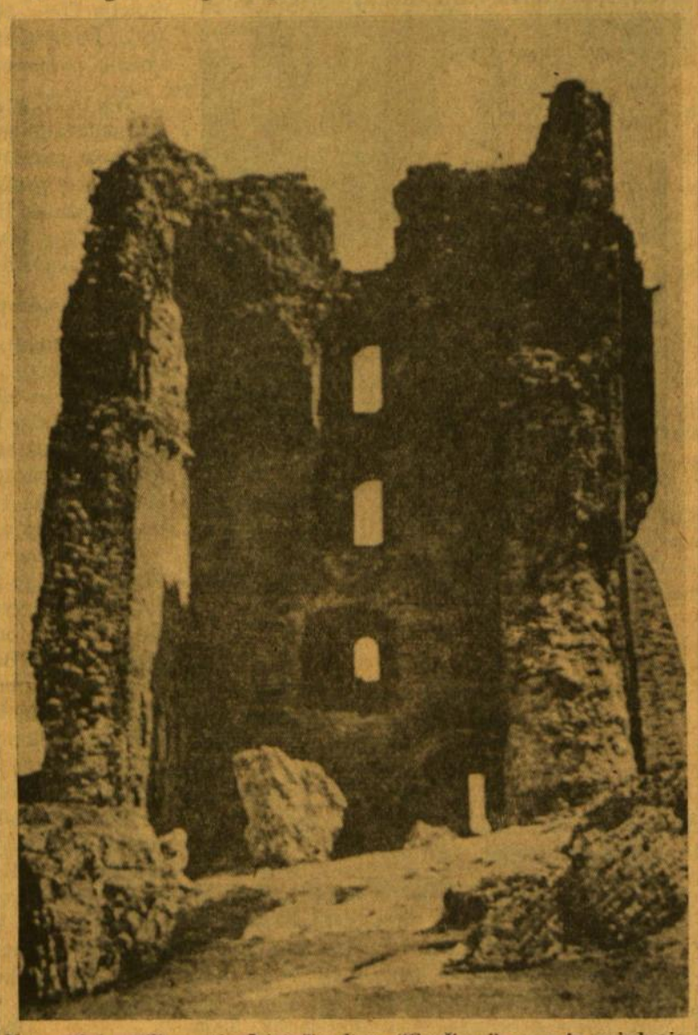

Naugarduko pilies griuvėsiai šiandien. "Gražinos" operoje vaizduojami įvykiai vyksta kaip tik šitoje, vienoje iš stipriausių senosios Lietuvos pilių.

Adomas Mickevičius — "Gražinos" poemos autorius, kuria pasinaudodamas, poetas Kazys Inčiūra parašė "Gražinos" operos libretą. Skulptūra Stanislovo K. Ostrovskio.

pat 1392 m. rudenį Sieverso kunig. Kaributas Algirdaitis bandė dar pasipriešinti šitai Vytauto politikai ir buvo atžygiavęs pulti Lydos, bet Vytauto buvo sumuštas. Panašaus likimo susilaukė ir kitas sukilėlis, Vytauto pusbrolis, Teodoras Karijotaitis, Podolės kunigaikstis. 1394 m. į Lietuvą įsibrovę kryžiuočiai buvo pasiekę ir Lydą bei Naugarduką. Vytautas tuo laiku buvo užimtas Jogailos jauniausio brolio Švitrigailos nušalinimu nuo Vitebsko kunigaikštystės valdymo. Sugretinant tuos istorinius faktus, neabejotina, jog visi "Gražinos" poemos veikėjai yra neatskiriamai surišti su Naugarduko srities istorine tikrove. Rašytojas Kazys Inčiūra savo "Gražinos" libretę įvedė dar visą virtinę antraeilių veikėjų, kaip pvz. Ramunę, Laimutį, Kvieslį, chorą ir t. t., bet poemos esmė liko toji pati. Operoje gi dar ir muzika, ypač panaudojant jai lietuvių tautinės kūrybos palikimą, daro "Gražinos" veikėjų portretus dar labiau įtikimus ir patrauklius.

Iš viso, poemoje A. Mickevičiaus vaizduotės sukurtas Gražinos paveikslas taip tikras ir sugestyvus, jog jis mūsų laikais tapo tiesiog lietuvės moters patriotizmo simboliu, gi pats Gražinos vardas — vienu lietuvių tautinių vardų. Greta viso to, verta priminti ir tai, jog "Gražinoje" pats A. Mickevičius sako, jog lietuvė kovoje su Lietuvos priešu esanti labiau griežta ir nuosekli, negu lietuvis, kunigaikštis Liutauras, aukščiau valstybės reikalų pastatęs savo, sritinio Naugarduko kunigaikščio, tariamai ar tikrai Vytauto grasomus interesus. Ir tik Gražinai padarius lemiamą žingsnį, buvo pultas viso krašto priešas.

Adomas Mickevičius savo kūryboje sekė Byrono, W. Scotto, Shelley romantizmą. Tad ir "Gražina" yra tipingas istorinio romantizmo kūrinys, parašytas lyg ir dviejose plotmėse. Poemos veikėjų epika, jų asmeniški pergyvenimai ir didingieji istoriniai įvykiai pinasi į vieningą ir darnų vaizdą, įtaigojantį meilę tėvynei ir sugestyviai pavaizduojantį titanišką Lietuvos praeities herojką.

●

Adomas Mickevičius

LIUTAURO APMAUDAS

ISTRAUKA IŠ "GRAŽINOS"

Gana jau to, kad Vytautas mus smaugia,
Neleisdamas nulipti nuo žirgų,
Prie mūs kaktų kieti šalmai priaugę,
Šarvus gali atplėšti su vargu.
Iš mūšio mūšin jojame kas dieną,
Pasaulį platų apkeliavom mes:
Tai prieš kryžiuotį bandom savo plieną,
Per Tatrus puolam Lenkijos žemes,
Tai vėl po stepę mes su vėjais skraidom,
Mongolus vejam, vilkstines išsklaidom!
Jei nuo kardų išlikęs gyvas kas,
Vergų ir turto sau parsigabena, —
Nueina jie į Vytauto rankas,
Iš mūsų vargo jis gražiai gyvena.
Jam šiaurėj šniokščia Baltijos vilnis,
O pietuose — juoda Chazarų jūra,
Į jo krantus putotos bangos gūra,
Kiek daug pilių ir miestų valdo jis.
Mačiau ne vieną ordino tvirtovę,
Kiekvienas prūsas bijo, vengia jų,
Bet jom toli lig Vytauto pilių,
Kurios Trakuos ir Vilniuj tebestovi!
Yra slėnys prie Kauno netoli, —
Undinės ten kas vasarą, kas šviesią,
Gėles ir veją žaliąją patiesia,
Atsigrožėt slėniu šiuo negali.
Ar tu tikėsi? pas Kęstučio sūnų
Pily šviežesnės gėlės ir veja:
Ant jo grindų kilimai gražūs būna,
O sienas dengia aukso lapija.
Kur kas gražiau nei laimės ar dievaitės
Jam viską daro pagrobtos lenkaitės.
Langų stiklai jo rūmų ir namų
Pargabenti iš žemių tolimų.
Prieš saulę jie visom spalvom nušvinta,
Tarytum lenkų riterio šarvai.
Taip spindi senis Nemunas dažnai,
Kai spinduliai į nugarą jo krinta.

O ką gi aš gavau už visa tai?
Iš lopšio vos išlipęs, kaip matai,
Ant žirgo aš sėdėdavau per dieną,
Kaip turkas koks kumelių gėriau pieną.
Pagalviu žirgo karčiai buvo man,
O prisiglaudus jie minkšti atrodė,
Kol vėl trimitas šaukdavo balnan;
Vienmečiai gi lazdas tada dar jodė,
Aštrius kardus nudrožę iš skalų,
Nerūpestingi garvėje triukšmavo
Ir tariamai tarpusavy kariavo
Didžiausiam džiaugsmui motinų žilų.
Tuo tarpu aš jau totorius vaikiausi,
Tikru kardu su lenkais jau kirtausi!
Seniai jau miręs Erdvilas, tačiau
Mana valda nė sprindžiu neprapleto;
Iš ąžuolų šią pilį pastačiau,
O rūmus sau iš raudonųjų plytų;
Tu permesk juos bent kartą akimis:
Kur stiklo rykai? kurgi karo grobis?
Nėra kilimų čia, gėlėm kaišytos drobės; —
Tik samana ir senas židinys.
Tai kas gi man iš mūšių tų žiaurių?
Juk be šlovės aš nieko neturiu!
Bet Vytautas ir šlove mus pranoko;
Jam vaidila dainuoja žilasai,
Prie skobrių jį išliaupsina, kaip moka,
Lyg būtų antras Mindaugas jisai,
Skambi styga ir rimas visagalis! —
Jam paklusni rūsčioji ateitis;
O kas, dulkėtą antkapį nuvalęs,
Ateityje mūs vardą įskaitys?

Vertė Just. Marcinkevičius

PASAKŲ ŽIDINIO PĖDSAKAIS

Valerijonas Jakas

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

Jaučiasi idiliškai ramus provincijos gyvenimo pulsas. Pakelėse būdelės su skintomis gėlėmis ir pirmosiomis uogomis. Pardavėjų nematyti. Pirkėjas pats gali pasiimti gėlių puokštę ir pinigus palikti dėžutėje, nes kainos pažymėtos.

Jau įvažiuojame siauromis vingiuotomis ir klaidinančiomis gatvėmis į Odense, Fynų salos sostinę ir pasakų židinio centrą, kuriame Andersenas prieš 100 m. buvo paskelbtas garbės piliečiu. Odense yra 4-tas didumo atžvilgiu miestas Danijoje. Taip pat kanalais sujungtas su jūra.

Pirmiausia skubame aplankyti rašytojo Anderseno atminimui skirtą muziejų. Muziejus gana kuklus architektūriniu atžvilgiu dar sujungtas su senu mažu namuku, kaip tvirtino gidas, su rašytojo gimtąja pastoge. Muziejuje daug eksponatų. Čia yra išstatytas Anderseno rašomasis stalas, lietsargis, nuo ilgų kelionių apdėvėtas lagaminas, būdinga jo laikų cilindrinė skrybėlė. Prie lagamino pririšta virvė, kurią rašytojas visuomet vežiodavosi. Kaip pasakojama, jis labai bijodavo gaisrų. Turėdamas virvę po ranka, rašytojas visuomet galėjo nusileisti iš degančio viešbučio kambario. Muziejaus sienos nukabinėtos rašytojo gyvenimą vaizduojančiais paveikslais ir drobėmis. Po stiklu išdėlioti rašytojo rankraščiai, autobiografijos, škicai, dienoraštis, nuotraukos. Rodoma jo korespondencija su britų rašytojo Dickensu ir švedų soprano J. Lind meilės laiškai rašytojui. Solistė tada dar buvo vadinama Švedijos lakštingala. Andersenas daug keliavo. Kelionėse draugavo su rašytojais ar kitomis įžymybėmis. Muziejuje, be kita ko, matyti dailiomis nugarėlėmis ir jo pasakų vertimai įvairiomis kalbomis. Sakoma, kad jo pasakos išverstos į 80 kalbų. Vertimų lietuvių kalbon nepastebėjau, bet tikrai žinau, kad Lietuvoje turime iliustruotą, J. Balčikonio verstą, 267 psl. Anderseno pasakų rinkinį.

Rašytojo H. K. Anderseno vaikystės namai

Pereito šimtmečio garsusis rašytojas gimė batsiuvio šeimoje. Jau iš mažens patyrė daug vargo ir skurdo. Būdamas 11 m. berniukas, neteko tėvo ir negalėjo lankyti mokyklos. Vaikystėje augo be draugų. Tik Kopenhagos aukštesnės klasės padedamas, pradėjo lankyti mokyklą jau 17 m. amžiaus ir mokslą baigė 23 m. amžiaus Po to bandė savo gabumus dramoje, poezijoje ir prozoje, bet jau senatvėje garbę ir garsą pasiekė pasakomis. Andersenas alegoriniame stiliuje yra parašęs 168 pasakas. Vienos jo parašytos pasakos yra poetiškos ir fantastiškos, o kitos realios, bet visos jo pasakos turi ironijos, humoro, kilnumo ir žiaurumo elementų. Taip pat Anderseno pasakose jaučiamas autoriaus gyvenimo pažinimas ir vaikų idealizavimas. Daug pasakų yra atausta danų tautosakos motyvais. O visus nusivylimus ir gyvenimo neatrastas svajones nukėlė į savo kuriamų pasakų pasaulį. Pasisekimo, tyros dvasios ir didelio jautrumo autorius, susilaukė todėl, kad jo pasakos yra kaip poemos, parašytos spalvingu, vaizdingu, gyvu ir pagaunančiu stiliumi. Jau seniai kaip jo pasakos yra tapusios klasikinėmis, su įdomumu skaitomos viso pasaulio vaikų, nes jos ugdo vaikų fantaziją ir estetinį skonį ir net pakankamai įdomios ir suaugusiems. Šiandien jau negalima įsivaizduoti Danijos be kadaise savųjų neįvertinto rašytojo Anderseno. Ne tik Odense, bet kituose Danijos miestuose rašytojas yra iškeltas ant pjedestalo. Ir jam danai pastatė, tur būt, nemažiau paminklų, kaip jų garbinamam monarchui Kristijonui IV.

Paminkluose susilaukusio tarptautinę šlovę rašytojo veidas pasitinka lyg šaltu žvilgsniu. Į Anderseną panašių veidų visur Danijoje gali apsčiai sutikti. Toks pat veidas, ilganosis, tamsiomis ir žvaliomis akimis gali būti ūkininko, žvejo ar kaminkrečio. Ir visų jų akys sumažėja, kai veidas pasipuošia šypsniu. Dabar Andersenas nors ir netiesiogiai supažindina viso pasaulio vaikus su daniškų vėju, skriejančiu bukų viršūnėmis, su Danijos pasiaptingomis pelkėmis. Rašytojas, grožėdamasis savo žaliuojančia tėvyne ir jos jūros peizažais, ir pasakose vaikus įtikinėja, kad žaluma ir mėlynas vanduo visus veikia raminančiai.

Šiais metais nuo liepos mėn. 10 d. iki rugpiūčio mėn. 7 d., minint Kopenhagos 800 m. sukaktį, Odense mieste ruošiamas Anderseno festivalis.

Pilis ant ąžuolinių rąstų, sentimentalumas šiaudinei pastogei, bažnyčia - panteonas.

Toliau tęsdami kelionę po Fynų salą,

Dail. E. Jerichau - Baumann paveikslas, vaizduojąs H. K. Andersenį, skaitantį pasaką sergančiam vaikui (detalė).

pakeliui į Svendborgą aplankome 16 amž. Egeskow pilį, kuri, kaip ežerų legendarinė pilis, dunkso ežere. Pilis yra pastatyta ant ąžuolinių rąstų. Įeiti į pilį galima tik per pakeliamą tiltą. Aplink ežerą ir pilį yra didžiulis parkas ir gėlynai.

Prie kanalo, prieš didžiulį salyną, Svendborg miestas, kaip ir anksčiau aplankyti Danijos miestai, tokios pat architektūros, juosiamas siaurų gatvių. Tik čia jau daugiau paplūdimių ir geresnės sąlygos burinių laivelių sportui.

Apleisdami Fynų salą, važiuojame į prieplauką, iš kurios laivas - keltuvas parveš mus į Zelandijos salą, nes dar ne visur danai spėjo pastatyti tiltus. Pakeliui pravažiuojame keletą tvarkingų ūkių. Visų nustebimui dar ūkių trobesiai dengti nendriniais ar šiaudiniais stogais. Pasirodo, kad šiaudiniai stogai danams nekelia mažavertystės komplekso. Plečiantis mūriniai statybai, danai pradeda su tam tikru sentimentalumu vertinti savo šiaudinius stogus.

Po keletos valandų kelionės laivu - keltuvu į Zelandijos salą, jau važiuojame Kopenhagos kryptimi. Dar 20 mylių iki Kopenhagos neprivažiavus, sustojame iki 15 amž. buv. senoje Danijos sostinėje, Roskilde mieste. Šio miesto istorija užgriebia net iki vikingų laikus. Roskilde mieste visas turistų dėmesys nukreiptas į 12 amž. katedrą - panteoną, kurioje yra palaidota net 40 Danijos karalių ir karalienių. Čia 1947 m. yra palaidotas žymusis karalius Kristijonas X, kuris pasižymėjo kovoje prieš nacių siautėjimą. Atsidūrus erdvioje plytinėje katedroje, pro kurios siaurus langus, spalvotais šešėliais veržiasi blanki šviesa, tuoj žvilgsnis krenta

(Nukelta į 4 psl.)

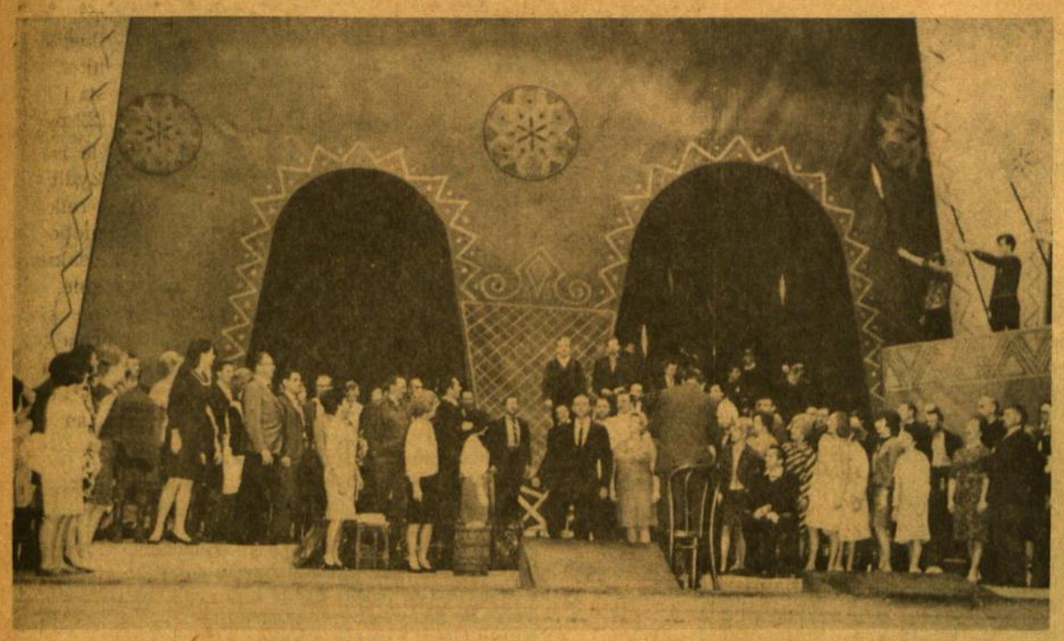

Paskutinės "Gražinos" repeticijos Chicagos Civic operos scenoje. Vidury jeina Liutauras — Stasys Baras Kairėje Gražina — Lilija Šukytė. Nuotr. V. A. Račkausko

KOSTIUMAI "GRAŽINOS" OPERAI

Tarp istorinio autentiškumo ir dabarties aplinkybių ribotumo

Kiekvienas didesnio masto sceninis pastatymas, kiekvienas operos spektaklis, ypač premjera, yra monumentalūs užmojai. Jei didžiosios operinės organizacijos, statydamos naujus veikalus, susiduria su milžiniškomis sunkenybėmis ir dažnai neišvengia stambių nuostolių, tai mažesni vienetai, ypač mėgėjų grupės, neturinčios pakankamų finansų ir pilno profesinalinio sąstato, turi sukaupti visas jėgas ir dar prašyti kompetentingos savanoriškos pagalbos didesnio užsimojimo įgyvendinimui.

Parengiamieji "Gražinos" operos darbai prasidėjo šiek tiek pavėluotai dėl įvairių priežasčių, ypač dėl pagrindinės, kad operos pilna muzikinė partitūra pasiekė Chicagą palyginti vėlai. Nemaža laiko praėjo, kol buvo atspaustas klaviras.

Muzika, partijos instrumentams, chorų parengimas, choreografija ir režisūra yra tik viena operos pastatymo dalis. Kita, taip pat labai svarbi, yra jos sceninis apipavidalinimas. Į ji įeina ne tik dekoracijos, ne tik kostiumai, bet ir visa kita butaforija: baldai, indai, vėliavos, ginklai, papuošalai ir t. t.

Nors "Gražinos" turinys, veikėjai bei įvykiai yra legendarinio pobūdžio, bet veiksmas vyksta vytautiniais laikais — 15-jo amžiaus pradžioje. Todėl pirmasis žingsnis sceniniame istorinės dramos apipavidalinime, nors ji remiasi ir legendariniu pagrindu, yra vaizduojamojo laikotarpio autentiškumas. Nors neturime pilnų duomenų, kurie mums duotų visas vytautinio periodo detales, bet, remdamiesi archeologiniais elementais ir iškasenomis bei heraldikos veikalais, prieiname gana tikslių išvadų, kad Lietuvoje tų laikų rūbuose, papuošalų ir ginklų ornamentikoje nepastebimi tiesioginės prancūzų, italų ar ispanų įtakos, bet randame Rytų Europos įnašą ir stilistinių rūbų panašumų, bendrų Lietuvos Burgundijos ir Anglijos karališkiems dvarams. Čia nėra vietos smulkesniam šių dalykų aiškinimui, todėl pasitenkiname tik fakto suminėjimu.

Dekoracijoms Chicagos Lietuvių opera pakvietė dailininką **Vytautą Virkau,** o kostiumų suprojektavimui — dailininkę **Bronę Jameikienę,** kuri ilė metų domisi archeologine Lietuvos istorijos dalimi, folkloru ir heraldika. Nors laiko buvo likę nedaug, pirmiausia teko tiksliau ir išsamiau susipažinti su istoriniu operos veiksmo laikotarpiu, heraldika ir stiliaus reikalavimais.

Pradinis uždavinys buvo padaryti kostiumų eskizus pagrindiniams "Gražinos" veikėjams. Operos vadovybės buvo galvota apie šių kostiumų pasiuvimą. Tačiau teatrinių siuvykių kainos yra pasakiškos. Praeities kilmingųjų rūbai bei jų pasiuvimas pagrindiniams solistams, ypač solistėms, pasiteiravus Metropolitan ir Lyric operose, kainuotų ne porą šimtų, bet greičiau porą tūkstančių dolerių vienam kostiumui. Noroms nenoroms teko atsisakyti šios minties. Vėliau pasirodė, kad tokiu trumpu laiku rasti prieinamų siuvėjų, net ir mūsiškių tarpe, buvo beveik neįmanoma. Taigi, teko pagal padarytus eskizus ieškoti kostiumų, kurie maždaug atitiktų ir laikotarpį ir kraštą Lyric operos sandėliuose.

Daug dienų ir valandų teko praleisti Lyric operos rūbinėse, ieškant kostiumų ir jų priedų, kuriuos būtų galima be didesnio vargo panaudoti statomai operai. Mat, nuomojamų rūbų negalima persiūti. Juos leidžiama tik pritaikyti.

Lilija Šukytė atsivežė gerą kostiumą iš Metropolitan operos. Tačiau teko ir čia ieškoti specifinio sprendimo, pridedant autentiškos lietuviškos ornamentikos tiek pačiam rūbui, tiek galvos dangai.

Uždavinys, kuris turėjo prasidėti ir baigtis kostiumų eskizais pagrindiniams veikėjams, spaudžiant laikui ir keičiantis aplinkybėms, išaugo į neatidėliotiną būtinybę aprengti daugiau kaip 150 solistų, choristų ir statistų. Ir apranga dabar jau reiškė ne tik rūbus, bet ir šarvus, skydus ir vėliavas bei jų pritaikymą, o taip pat apavą ir įvairiopą galvos dangą, pradedant nuometais ir baigiant šalmais. Turint galvoje, kad kai kurie kostiumai keisis su kintančiu veiksmu, ir kad ketvirtame veiksme scenoje susirinks netoli 200 žmonių, nesunku įsivaizduoti šio uždavinio dydį ir reikalavimus.

Štai kokia problema galų gale teko dail. **Br. Jameikienei** ir jos ištikimai bei kompetentingai pagalbininkei — ponia **Paulinai Vaitaitienei.** Talkinant Lyric operos kostiumų sandėlio patyrusiai vedėjai **Virginijai Diorio,** čia teko pašvęsti daug laiko, darbo ir išradingumo, ieškant sprendimų komplikuotai situacijai.

Kadangi kostiumai nuomojami ir atrenkami, prisilaikant laikotarpio ir stiliaus autentiškumo, kiek tai yra įmanoma dabartinėse aplinkybėse, tai, norint jiems duoti lietuviško elemento, reikėjo parūpinti lietuviškos ornamentikos, kuri bus akivaizdi specialiai ponios Vaitaitienės pasiūtose juostose, galvos dangoje ir apvaduose.

Buvo galvota ir apie tikrus lietuviškus papuošalus. Bet kas tokius papuošalus ir tokiu kiekiu padarys? Tam reikia specialisto, laiko ir pinigų. Be to, kad papuošalas atrodytų ir autentiškas ir įtikinantis, jis negali būti nei iš popieriaus, nei iš pigios skardelės.

O kur dar lietuviški šalmai ir skydai su autentiškais herbais ir insignijomis? Tas pat tinka vėliavoms. Juos padaryti būtų buvęs labai brangus, daug laiko pareikalaująs užsimojimas. Žinoma, kai kas buvo galima išnuomoti. Bet ornamentiką reikia pakeisti. O nuomojamų dalykų negalima nei perdažyti, nei kuriuo kitu būdu esmingiau pakeisti.

Iškilo ir kasų klausimas. Bet Lyric operos perukų žmogus pasakė, kad jis turįs tik 3 kasų poras. Girdi, tiek, kiek jums reikia, vargiai rasite visoje Chicagoje.

Po daugelio darbo dienų ir valandų, po šimtų problemų ir tūkstančių detalių, parengiamieji darbai dar nesibaigė. Nes dar bus įvairių netikėtumų, kurie pasitaiko pripuolamai, nepramatytai. Bet kas buvo galima padaryti, yra padaryta. Kaip gera, koks padrąsinimas kultūrinei lietuvių ateičiai Chicagoje, kad atsiranda asmenų, kurie, kartais net tiesiogines pareigas padėję į šalį, dideliu darbo, laiko ir talento indėliu reikšmingai prisideda prie svarbaus ir imponuojančio projekto įgyvendinimo.

b. k. d.

PASAKŲ ŽIDINIO PĖDSAKAIS

(Atkelta iš 3 psl.)

į navos pakraščiuose išsimėčiusius sarkofagus, kuriuose ilsisi Danijos vadai — karaliai. Jie, atrodo, ir toliau tęsia savo gyvenimą įvairiuose meniškuose įrašuose, nors tik iš įrašų gali juos sugrupuoti ir sužinoti jų nuopelnus Danijos garbei ir šlovei. Karaliai vis dėlto mirę yra stiprūs, nes jų vardai istorijoje niekad nemiršta.

Danijos sostinė švenčia 800 m. gimtadienį

Jau esame Danijos sostinėje, didžiausiame Skandinavijos kosmopolitiniame mieste. Kopenhaga su didžiuliu uostu yra krašto komercinis centras. Visuomet uoste lankosi laivai, prikrauti žuvies, javų, mašinų ir kt. prekių. Kopenhagoj gyvena ¼ visų Danijos gyventojų. Gal būt, jau nėra čia dideli proporcija, bet mažame krašte tokia gali būti pateisinama. Nors visas sostinės gyvenimas yra orientuotas į jūrą, bet kultūrinis gyvenimas taip pat gyvas. Gegužės mėn. Kopenhagoje prasideda muzikos, baleto ir dramos festivaliai. Veikia pirmos klasės opera. Džazas ir čia randa savo pasekėjų. Daug yra meno galerijų ir muziejų. Danai didžiuojasi, kad Kopenhagoje gyveno, vedęs dane, prancūzų dailininkas Gauguinas. Dailininkas, palikęs šeimą Kopenhagoje, išvyko į Tahiti salą. Viename muziejuje yra išstatytos 6 Gauguino drobės.

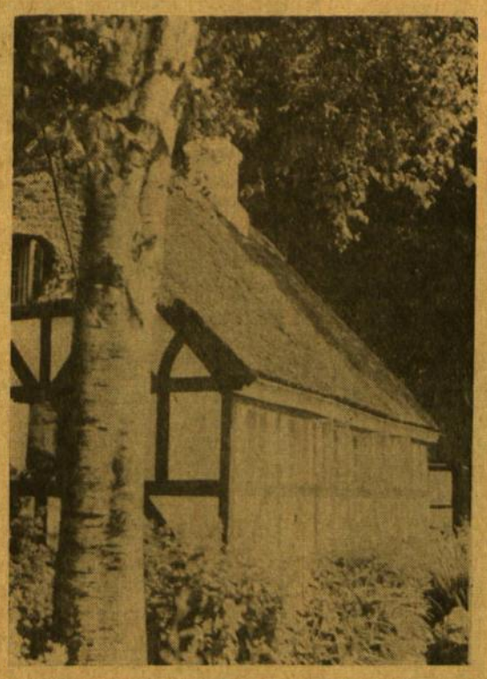

Danijos ūkininko šiaudinė pastogė

Šiais metais birželio mėn. 14 d. Danijos sostinė švenčia 800 m. gimtadienį. Kaip skelbiama, sukaktuvės bus švenčiamos iškilmingai. Suvažiuos daug svečių. Jų tarpe keli šimtai burmistrų iš užsienio. Netruks paradų. Miestas išsipuoš iliuminacijomis. Tam įvykiui net kuriamas specialus baletas, kuriam tema paimta iš Kopenhagos istorijos.

Kopenhaga, pradėjusi plėstis iš mažo kaimelio, per 800 m. pergyveno apsčiai karų, epidemijų, gaisrų ir apšaudymų. Visos tos nelaimės naikino miestą ir jo gyventojus. Ilgą laiką Kopenhaga, laikiusi Baltijos jūros prekybos monopolį, buvo vokiškosios Hanzos taikiniu. Dar tik prieš 100 m. Kopenhaga tiek išsiplėtė, kad jau galėjo išsivaduoti iš ją supančių ir dusinančių senų mūrų. O vis dėlto sostinė, būdama per daug krašto pakraštyje, o ne jo centre, šiais laikais nebeišlaiko geografinio balanso. Tais laikais, kai Danija valdė Švediją ir Norvegiją, tada toks balansas buvo išlaikytas. Dar laimė, kad tarp tų kraštų buvę konfliktai nenutraukė kultūrinių ir ekonominių ryšių. O ypač Danija gerus santykius palaiko su pietine Švedija. Dabar kas dieną per sąsiaurį į abi puses keliasi kaimynai dirbti ar svečiuotis. Ypač Kopenhagoje mėgsta svečiuotis švedai ir norvegai, kurie čia atvyksta prasiblaivyti nuo savo kraštų rimtos atmosferos ir laisviau nusipirkti alkoholinių gėrimų. Stebėtina, kad Kopenhagoj, kuri taip dažnai buvo griaunama ir atstatoma, sostinės seni ir nauji architektūriniai įnašai yra harmoningame junginyje. Taip pat Kopenhagą puošia modernios butų kolonijos su gėlėmis apkrautais balkonais, bet netrūksta joje dar ir lūšnynų. Naujoji butų statyba labai lėta. Kai per paskutinius 10 m. žemės ūkio produkcija pakilo 48%, pramonės produkcija 25%, tai namų statyba paaugo tik 10%. Daug sostinės namų dar yra be sanitarinių patogumų.

Neatsižvelgiant į sostinės vidaus gyvenimo nedarnumus, paviršiuje Kopenhagos gyvenimas yra labai linksmas. Jau daug kas populiariai pradeda Kopenhagą vadinti šiaurės Paryžium. Įžvalgesniems Kopenhaga yra tik tipingas Hanzos miestas, praradęs teutonišką atmosferą.

Pasistiepusių bokštų miestas

Kopenhaga dažnai dar yra vadinama bokštų miestu. Nesvarbu, į kokią pusę pasisuksi, visur akys susidurs su įvairaus stiliaus bokštais. Ir tai ne vien pasistiepusiais bažnyčių bokštais. Visi žymesnieji sostinės pastatai išpuošti renesanso bokštais, kurių varinė skarda yra pažaliavusi nuo sūrių Baltijos jūros vėjų.

Aplankome mažoje saloje bokštuotus Christianborgo rūmus, išaugusius ant miesto įsteigėjo vysk. Absalom statytos pilies pamatų. Tai buvo pirmoji pilis, pastatyta apsiginti nuo Baltijos jūros piratų. Laikams ir valdovams besikeičiant, ant tų pačių pamatų Christianborgo rūmai yra jau tretieji, bet turi liekanų ir buvusių rūmų. Dabar Christianborgo karališki kambariai yra naudojami parlamento ir aukščiausio teismo įstaigų. Prie pat rūmų raito vysk. Absalom statula primena miesto įkūrėją. Prie kanalo yra išlikusios Kristijono IV laikų grandinės, prie kurių buvo rišami laivai. Taip pat yra išlikę pastatai maisto ir amunicijos sandėlių. Viduje rūmų galima apžiūrėti neoklasikinio stiliaus koplyčią, o lauke rokoko paviljoną.

(Bus daugiau)

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS

MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
3 skyriai Chicagoje:

2608 69th St.	Tel. WA 5-2787
2501 69th St.	Tel. WA 5-2737
3212 So. Halsted St.	Tel. CA 5-1864

Lietuvių bendrovė, kuri turi teisę siuntinius siųsti be tarpininkų tiesiai savo vardu iš Chicagos į Lietuvą.

Didelis pasirinkimas geriausios rūšies medžiagų ir kitų prekių žemomis kainomis.

E. ir V. Žukauskai

A. ABALL ROOFING CO.

Įsteigta prieš 49 metus.

Dengiame visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminus, rinas, nutekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūrą—"tuckpointing". Pilnai apsidraudę. Visas darbas garantuotas.

LA 1-6047 arba RO 2-8778

Skambinkite bet kurino laiku. Apskaičiavimai nemokamai

LEO'S SINCLAIR SERVICE
5759 So. Western Avenue

LEONAS FRANCKUS Sav.
Stabdžiai, Sankabos Transmisijos
Tune-ups ir Motorų Remontas
Kampas 58th Street
Telefonas — PRospect 8-9583

MARQUETTE PARK - AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

30 MILIJONŲ PERŠOKUSI BENDROVĖ

CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

4 3/4 % METAMS

VISUOSE TAUPYMO SKYRIUOSE

3245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60632 TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdingai, saugiai ir pelningai jau virš 13 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama palyginamai aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokėjo savo taupytojams virš 14 milijonų dolerių dividendų. Chicagos Taupymo Bendrovė stengiasi būti stipri finansiškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus savo taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidėdami darbais ir finansais, kad galėtų pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicagos Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš $84,000,000 turto įstaigą.

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate aplankę mūsų 84 milijonų dol. finansinės įstaigos, vienos įdomiausių visoje Chicagoje.

Atsilankę pamatysite gėlėmis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą, Laimės Šaltinėlį — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdaringoms įstaigoms apie $1,200.00. Pamatysite taipgi žinomą didelį Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 200 asmenų ir kuris veltui duodamas organizacijų susirinkimams. Susirinkusiems veltui jame teikiame kavą. Šis kambarys yra išpuoštas dideliais Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentų paveikslais ir trumpomis jų gyvenimo žiniomis. Pamatysite įvairių rinkinių kabinetą ir daug kitų įrengimų bei patogumų, kuriais per metų metus naudojasi mūsų taupymo ir skolinimo nariai.

Ypatingai kviečiame vaikų tėvus pradėti taupyti vaikų mokslui reikalingus pinigus. Mes turime specialų skyrių, kuriame taupomi mokslui reikalingi pinigai (College Bonus Savings). Šiame skyriuje laikomiems pinigams mokami patys aukščiausi dividendai, net iki 5¼%. Šiandien mokslas kainuoja nuo $6,000 iki $12,000 ir daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižiūrėsite, kai sutaupysite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti $2.50, $5.00, $10.00 arba net $25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po $25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams rūpesnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus nereikia sumaišyti su dabar garsinamu Certificatų taupymo skyrium.)

Federalinės vyriausybės apdraudos įstaigoje visos taupymo sąskaitos apdraustos iki $15,000.00

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.

JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

1. Insured Family Savings
2. College Bonus Savings
3. Christmas Club Savings
4. Vacation Club Savings
5. Home Mortgage Loans
6. Home Improvement Loans
7. All Types of Insurance
8. Sell and redeem U. S. Bonds
9. Safety Deposit Boxes
10. Free Community Rooms for your organization meeting (Free Coffee)
11. Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members.
12. U. S. Postal Stamp Machine Service.
13. We sell Travelers Checks
14. Save-by-mail Kits
15. Notary Public Service
16. Two large Free Parking Lots
17. Free Theatre tickets two Saturdays each month for your children and mothers
18. Christmas party with gifts to College Bonus Members.

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY	12:00 P.M.—8:00 P.M.
TUESDAY	9:00 A.M.—4:00 P.M.
WEDNESDAY	Closed All Day
THURSDAY	9:00 A.M.—8:00P.M.
FRIDAY	9:00 A.M.—8:00 P.M.
SATURDAY	9:00 A.M.—12:30 P.M.

Lituanistikos instituto suvažiavimo metu posėdžiauja Lietuvių literatūros skyriaus taryba. Iš kairės į dešinę: dr. Vincas Maciūnas, dr. Bronius Vaškelis, Alfonsas Nyka-Niliūnas, Antanas Vaičiulaitis ir dr. Kostas Ostrauskas. Suvažiavimas vyko Philadelphijoje gegužės 6 ir 7 d. Nuotr. K. Čikoto

Lietuvos istorijos taryba posėdžiauja Lituanistikos instituto suvažiavimo metu Philadelphijoje. Iš kairės į dešinę: dr. Konstantinas R. Jurgėla, Pranas Pauliukonis, Simas Sužiedėlis, dr. Jonas Puzinas, dr. Konstantinas Avižonis, dr. Antanas Vasys, kun. dr. Viktoras Gidžiūnas, dr. Antanas Kučas ir Antanas Trumpa. Nuotr. K. Čikoto

TAI NE EILINIS ĮVYKIS

Kai prieš 47 m. Kaune buvo pastatyta pirma opera lietuvių kalba — "Traviata", ji buvo sutikta su nepaprastu džiaugsmu. Operos pirmasis spektaklis tada buvo laikomas nepaprastu įvykiu jaunos, vos tik atgimusios valstybės gyvenime.

Nemažiau džiaugtasi taipgi, kai prieš 34 m., vasario 16 d., minint Lietuvos valstybės atkūrimo 15 metų sukaktį, Kaune buvo pastatyta pirmoji nepriklausomoje Lietuvoje sukurta Jurgio Karnavičiaus opera "Gražina". Libretą jai parašė, pasinaudodamas Adomo Mickevičiaus to paties vardo poema, Kazys Inčiūra. Opera buvo 4 veiksmų, 5 paveikslų. Premjeroje dalyvavo: Vl. Grigaitienė (Gražina), K. Petrauskas (Liutauras), A. Kučinskas (Rimvydas), A. Sodeika (Jaunasis bajoras), St. Santvaras (Senas vaidila), St. Sodeika (Antrasis vaidila), A. Dičiūtė (Laimutis), Gr. Matulaitytė (Ramunė) ir Vl. Puškorius (Kvieslys). Iš suminėtų solistų JAV dabartiniu metu gyvena A. Dičiūtė - Trečiokienė — Chicagoje, Gr. Matulaitytė - Ramnit — New Haven, Conn., ir St. Santvaras — Bostone. Dirigentas — M. Bukša, režisierius — P. Oleka, dekoracijos ir kostiumai — A. Galdiko, baletmeisteris — N. Zvieriovas, chormeisteris — J. Štarka.

Publika labai šiltai sutiko "Gražiną", bet muzikos kritikai, net persistengdami, ieškojo jos įvairių neigiamų pusių. Bet visuomenė nepaisė kritikų nuomonių, o džiaugėsi ir grožėjosi "Gražinos" spektakliais.

Suprantama, pats kompozitorius tą kritikų "mišrainę" nemaloniai pergyveno. Praslinkus kuriam laikui, rimtąsias pastabas jis priėmė domėn. Pasikvietęs operos dirigentą Vytautą Marijošių patarėju, visą "Gražiną" perredagavo į 3 veiksmus ir 4 paveikslus. 1939 metais įvyko atnaujintos operos premjera. Antroji premjera praėjo su dar didesniu pasisekimu, ir kritika jau nebekibo prie operos. Taip "Gražina" vis buvo statoma iki okupacijų.

1944 m. lapkričio mėn. 24 d. rusų okupacijos metu Kaune "Gražina" vėl pasirodė scenoje, tačiau su perredaguotu libretu. Tai buvo trečioji jos redakcija. O ketvirtoji redakcija jau buvo taip sutvarkyta, kad Liutauras pavaizduotas kaip liaudies išnaudotojas - feodalas, gi Gražina kaip liaudies užtarėja. Tokia "Gražina" Vilniuje buvo pastatyta 1949 metais. Visą laiką operą dirigavo M. Bukša.

Kad "Gražinos" opera buvo plačiai mėgiama Lietuvoje, liudija ir tai, jog iki 1955 m. "Gražina" buvo ten pastatyta 64 kartus.

Kadangi man teko garbė būti pirmosios Lietuvos Operos tarybos nariu (šalia K. Petrausko, J. Tallat - Kelpšos ir St. Šilingo), tad skaitau nepaprastu džiaugsmu sveikinti lietuviškos operos "Gražinos" premjerą išeivijoje ir palinkėti Chicagos Lietuvių operos vadovybei ir visam kolektyvui geriausios sėkmės ateityje. Lai gyvuoja Chicagos Lietuvių opera!

J. Žilevičius,
buvęs Lietuvos Operos tarybos narys ir operos administratorius.

Lituanistikos instituto prez. dr. Jonas Balys atidaro antrąjį Instituto suvažiavimą Philadelphijoje.

KNYGA APIE HEROIZMĄ IR TAUTOS NEPALŪŽUSIĄ DVASIĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

į išsilaisvinimą iš komunistų vergijos, ir lietuvių tauta savo partizanuose matė pagrindus nepriklausomai Lietuvai atstatyti. Nors autorius aprašo anų kovų atskirus epizodus, bet šie epizodai kyla iš pačios tautos gelmių troškimo laisvai gyventi, todėl jie nėra vien prisiminimai, tik praeitis, bet kartu dabartis ir ateitis.

Šios partizanų kovos yra nesugriaunamas įrodymas Maskvos klastingų rinkimų, kuriais nebuvo pareikšta mūsų tautos valia. Jei ten būtų pareikšta mūsų tautos valia, kokia atvaizduota Maskvos suklastojimuose, tada partizanų kovos dėl laisvės nebūtų išsiplėtusios po visą Lietuvą ir tęsusios tokį ilgą laiką. Partizanų kovomis mes įsijungiame į eilę visų kultūringų tautų, kurioms sava valstybė ir sava kultūra yra istorinė būtinybė.

Vl. Ramojus, aprašydamas laisvės kovas, įamžino jas mūsų tautoje. Daugelio tų kovotojų jau nėra gyvųjų tarpe, jų kapai net nežinomi, viskas sulyginta su žeme. Tačiau tos kovos liudija būsimoms kartoms, kad tauta laisvės neišdavė pačiais sunkiausiais laikais. Lietuvių partizanai laukia, kad jų mirties ir ugnies metai būtų pakelti kaip šviečiantis žiburys visos tautos akivaizdoje. Vl. Ramojus savo knyga "Kritusieji už laisvę" uždegė šį žiburį, kuriame atsispindi mūsų politinė drama. Kovų ir kentėjimų metai, belaisvių vienišumas, mirtis ir ilgesys laisvės, teisių ir savos valstybės. Todėl būtų gera, kad šią knygą perskaitytų visi mūsų žmonės, ypač jaunimas.

Žydinčios literatūros ieškant

(Atkelta iš 2 psl.)

prie jos sugrįžta. Marytė tarsi idealas žmonos ir motinos. Ji lenkia ir Petriukę, kuri taip pat šviesus moters paveikslas, neišgražintas, tačiau įtikinantis. Tokių mes esame sutikę ir gyvenime. Apskritai, rašytojas Pr. Naujokaitis šioje knygoje lietuvę moterį vaizduoja šviesiomis spalvomis, tiesiog pagarbiai, rodos, geras ženklas mūsų grožinėje literatūroje.

Nors atskiros paveikslo detalės apdailintos, tačiau trūksta giluminės dimensijos. Pasigendame romane stipresnių charakterių bei žmogiškų interesų gaivalingesnio susikryžiavimo.

Autorius pasakoja dailiais trumpais sakiniais. Jie be įmant rumo, be pretenzijų, tiesiog tobulai išlyginti. Šiuo atžvilgiu rašytojas visu ūgiu išsiskiria iš eilės kitų savo kolegų rašytojų ir net kai kurių laureatų, kurių juodraštinė kalba arba net menkas jos mokėjimas pykdė ne vieną skaitytoją. Jei jaunimas knygą prisiverstų paskaityti, sakyčiau, skaityk ir grožėkis savo gimtosios kalbos skambumu. Tai gero lituanisto kalba į mokinius. Už tai rašytojas vertas pagarbos.

Tačiau kyla klausimas, ar kūrybinė ugnis atskleidė šiame romane nors vieną naują žmogaus vidaus pasaulio kampelį, kurio prieš jį dar nė vienas nebuvo užtikęs? Nei Feliaus ir Marytės meilės istorija, nei Vinco meilės dvikovos pralaimėjimas nieko naujo neduoda. Pats autorius, tarsi netekęs drąsos, nepanorėjo bekomplikuoti situacijos ir puikų visais frontais kovotoją Vincą atitraukė iš kovos lauko. Marytė, suviliota, priverčiama tekėti už Feliaus. Staigūs susidariusios padėties lūžiai neduoda progos rašytojui kurti stipresnės intrigos ir brandinti charakterių.

Rašytojas Pr. Naujokaitis įtraukia į "Žydinčių dienų" puslapius ir Suvalkijos ūkininkų streiką, taip įvesdamas į romaną atskirą epizodą. Jis tačiau gana trumpas ir neduoda buvusių įvykių pilnesnio vaizdo. Tik iš aprašymo sužinome šiek apie anas tamsiąsias dienas. Tik vargu, ar Suvalkijos ūkininkų streikas įglaustinas tik į trumpą knygos epizodą. Išskyrus šios šalies streikus, šiaipjau daug kur jie yra sūkuriniai. Apskritai, streikai būtų patrauklesni, jei į juos dažnu atveju neįsimaišytų tie, kuriems rūpi tik griauti, bet ne statyti. Tad ir anas streikas geriau būtų atžymėti rimta studija, negu epizodu romane. Tiesa, streiko epizodas knygai duoda tam tikrą foną, žydinčios dienos kas kartą praranda savo žavumą, tarsi viso krašto kūrybinis džiaugsmas nesulaikomai tamsėtų. Kas iš tikrųjų ir įvyko. Dviejų dešimtmečių kūrybinis krašto džiaugsmas pavirto liūdesiu, ašaromis, pasruvo krauju, visa šalis virto karo lauku su visais naikinančiais padariniais. Tad šią knygą galime priimti kaip dar vieną bandymą duoti tam tikro laikotarpio gimtosios šalies vaizdą.

Tačiau didysis kūrybinis žodis dar netartas, į stiklinį kalną dar neįlipta. Neužtenka to žodžio ieškotojams turėti tik gerų norų.

Rašytojo kalba, kaip jau minėta, sklandi, trumpasakė, švari, sakytumėm, statybinė, naujakuriška. Kaip tvarkingo naujakurio darbuose daug nuoseklumo, vis atidedant nereikalingus reikalus tolimesniam laikui, taip ir rašytojo stiliuje jaučiamas tas pat: kad tik ko nepraleidus, kad per daug kurioj nors vietoj nepasakius. Jaučiamas žodžių ir minties taupumas. Jie rašytojui taip svarbūs, kaip ir naujakuriui pinigas. Štai ištraukėlė, į kurią panašios ir kitos:

"Pinigų Vincas dabar neturi. Tai didžiausias rūpestis. Įsiskolino namą statydamas, o bendroji naujakurio paskola dar reikia mokėti, kad ir nedidelėmis ratomis. Apskaičiuoja, kiek duoda ūkis per metus. Javai brangūs ir gerai užderi. Pieno betonus veža kas rytą į nugriebimo punktą, čia pat viduryje Valiulių kaimo, kur susieina trys keliai. Tiesa, čia byra smulkūs pinigėliai, bet jie tikri, pastovūs, nuolatiniai.

Tai, kas iki dabar padaryta, viskas įstatyta į vėžes ir rieda be didelių rūpesčių. Gyvulių atsivedė Petriukė, bet vis dar reikia prisiauginti, dauginti, kad ūkis būtų našesnis. Reikės dar klėties, bulvinės, vištininko. Pastogės kambariai paversti į kletį. Ten javų aruodai" (122 psl.).

Panašiai į šią iškarpėlę rašytojo sudėlioti ir kiti "Žydinčių dienų" vaizdeliai. Juos reikėtų apkaltinti per dideliu nuobodumu. Tai gerų plytų — sakinių statyba, tam tikra prasme, tik ne kūrybine. Pasigendame grožinės architektūros. Geras kalbos mokėjimas yra tik priemonė kūrėjui mintis reikšti, tačiau tai nedaug bendro turi su kūrėjo talentu.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av. Chicago, Ill. 60632, Tel. YA 7-5980

TEACH IN
FRESNO COUNTY, CALIFORNIA
Elementary, Secondary, Mentally Retarded and Speech Therapy. Min. Req. AB with 8 hours practice teaching or AB with 2 years experience. Excellent opportunity in the sunny San Joaquin Valley. Near State Colleges and Universities. Finest recreational area in the west.
WIRE, WRITE, OR CALL MR. E. DEUTSCHMAN
FRESNO COUNTY SCHOOLS
2314 Mariposa St. Fresno, California
Phone 209 - 268 - 6011

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS
NAUJŲ PARDAVIMAS — VARTOJAMŲ TAISYMAS.
GREITAS patarnavimas — GARANTIJA — KREDITAS.
2412 WEST 71st ST., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. — 471 - 2446

Kas tik turi gerą skonį,
viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8 - 5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmad. ir ketvirtad. nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais nuo 12 iki 5 val. vakaro.

EXPO 67 PASAI
Nusipirkite su nuolaida Expo 67 pasus Montrealio Lietuvių Kredito Unijoje "Lite". Pinigus siųsti Kanados doleriais pridedant 50 ct. persiuntimo išlaidoms.
Rašykite: "Litas", 1465 De Seve St., Montreal 20, Quebec, Canada

Pasų rūšis	Suaugusiems Lite	Suaugusiems Parodoje	Jaunimui 13-22 m. Lite	Jaunimui 13-22 m. Parodoje	Vaikams 2-13 m. Lite	Vaikams 2-13 m. Parodoje
7 dienų	9.00	12.00	8.00	10.00	4.50	6.00
1 dienos	2.20	2.50	2.20	2.50	1.10	1.25
Bonai	4.65	7.00	4.65	7.00	2.90	4.00
Bonai + 2 d. pasai	8.00	12.00	Bonai + 1 d. pasas		3.80	5.25

EXPO 67 NAKVYNĖS
Montrealio centre, moderniškame name, išnuomojami atskiri kambariai padieniui ar savaitėmis pradedant gegužės mėnesiui. Informacija siunčiama nemokamai.
Rašyti: P. O. Box 41, Station „S", Montreal 20, Quebec, Canada

Artesian Restaurant
2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)
• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimas
• Puiki atmosfera
PIETŲS
$1.65 & $2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.
Rezervacijoms skambinkite — 436 - 4622.
Atdara pirmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

Pavasariniai ir vasariniai siuntiniai 1967 metams
Iš daugelio specialiai sudarytų mūsų siuntinių 1967 metų pavasariui ir vasarai siūlome du, kurie yra labai praktiški, už žemą kainą ir į juos yra įtraukta viskas, kas labiausiai reikalinga Jūsų artimiesiems.
Žinoma, taip pat kiekvienas siuntėjas gali sudaryti dovanų siuntinį savo nuožiūra, pasinaudodamas mūsų kainoraščiu.
Moteriškas (1967).
Nailoninis su diržu itališkas lietpaltis, 3 yd. vilnonės angliškos kostiumui medžiagos, 4 yds. puikios suknelei medžiagos, 1 komplektas nailoninių apatinių rūbų 2 p. geriausios rūšies nailoninių kojinių, 1 šilkinė gėlėta skarelė, 1 nailoninė skarelė, 12 specialiai parinktų namų darbui adatų, 2 špulės labai stiprių siūlų, 1 trumpom rankovėm megstukas.
Kaina $75.00.
Vyriškas (1967).
Itališkas nailoninis su diržu dėvimas lietpaltis, 3⅓ yds. angliškos vilnonės kostiumui medžiagos, 2 nailoniniai v. marškiniai, 1 terylino kaklaraištis, 1 komplektas apatinių rūbų, 2 p. nailoninių arba vilnonių kojinių, 12 įvairaus dydžio adatų, 2 špulės labai stiprių siūlų, 3 jardai vilnonės paltui medžiagos.
Kaina $75.00.
Jungtinis moteriškas 1967 ir vyriškas siuntinys
Kainuoja $135.00.
Tebesiunčiame ir visus kitus mūsų anksčiau skelbtus siuntinius dar vis už tą pačią kainą.
Automobilius, dviračius, motociklus, siuvamas mašinas, svaiginamus gėrimus, tabaką ir maistą (sov. gamybos) pristatome iš kooperatyvų Lietuvoje ir Sov. Sąjungoje.
Persiunčiame ir Jūsų pačių sudarytus siuntinius.
BALTIC STORES LTD.
(Z. JURAS)
421, Hackney Road, London, E. 2., England
Seniausia šioje srityje lietuvių firma, greitas ir garantuotas pristatymas.
Atstovai:
A. Kusinskis, 167 College Str., Sudbury, Ont., Canada.
L. Radzevičius, R. R. 2. Port Arthur, Ontario, Canada.
Galime pervesti ir pinigus, už ką gavėjas turi teisę pasirinkti kas Jam patinka iš specialių krautuvių.

Lituanistikos instituto antrojo suvažiavimo Philadelphijoje (V. 6-7) dalyviai klauso paskaitos

Kultūrinė Kronika

● **Lietuvių mokytojų dėmesiui.** Kasmet gausėjant mokiniams, Šv. Antano berniukų gimnazijai reikia daugiau mokytojų. Amerikoje yra lietuvių, dėstančių vietinėse gimnazijose. Šv. Antano gimnazija labai laukia jų talkos.

Prancūškonams dabar sunku dar daugiau savo kunigų skirti pedagoginiam darbui, nes jie reikalingi ir kitoms sritims. Pasauliečių mokytojų talka būtų didžiai įvertinta ir prasminga. Šv. Antano gimnazijoj visi mokiniai lietuviai. Neribotos galimybės juos mokyti bei auklėti tautinėje dvasioje ir paruošti lietuviškai veiklai.

Gimnazijai reikalingi šiam rudeniui įvairių sričių cenzuoti lietuviai mokytojai. Taip pat priimtume talką vien tik lietuviškiems dalykams ir bendrabučio priežiūrai. Atlyginimas toks pat, kaip ir kitos amerikiečių gimnazijose. Graži proga dirbti su lietuvių jaunimu. Pranciškonai nuoširdžiai prašo lietuvius mokytojus ją įvertinti ir galimai greičiau atsiliepti. Visos informacijos bus suteiktos, rašant rektoriui šiuo adresu: St. Anthony High School, Kennenbunkport, Maine 04046.

● **Naujausia lietuvių kalbos mokymo priemonė.** Pedagoginis Lituanistikos institutas jau išleido lietuvių kalbos fonetinę plokštelę, vardu **"Lietuvių kalbos garsai ir priegaidės"** (Sounds and Intonation in Lithuanian). Tekstą paruošė lietuvių kalbos lektorius **Domas Velička**, įkalbėjo PL Instituto stud. **Romas Sakadolskis.** Garsų ir priegaidžių tarimą prižiūrėjo lietuvių kalbos lektorius **prof. dr. Petras Jonikas.**

Plokštelės turinys: balsių tarimas, dvibalsių tarimas, ilgųjų balsių tarimas, priebalsių kietumas ir minkštumas, supanašėjusių priebalsių tarimas, susiliejusių į vieną garsą priebalsių tarimas, dvibalsių priegaidė, mišriųjų dvigarsių priegaidė, ilgųjų balsių priegaidė, trumpųjų balsių priegaidė, priegaidžių rūšys.

Plokštelė yra ilgo griežimo (33 1/3), 10 colių. Gamino John B. Ralis Custom Recording, Chicago, Illinois. Išleista Lietuvių fondo lėšomis. Kaina $5.00 (su pasiuntimu).

Dėl mažo kiekio plokštelė knygynuose nebus pardavinėjama. Norintieji ją įsigyti prašomi kreiptis Instituto adresu: PL Institutas, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636. USA.

Kas norėtų, galėtų įsigyti ir to paties turinio magnetofoninę juostą, tik užsakant reikėtų nurodyti, **kelių takų** — dviejų (2 track), keturių (4 track) — gamintina. Kaina $8.00 (su pasiuntimu).

Kurie jau anksčiau yra pareiškę norą vieną kurią tų priemonių įsigyti, dabar prašomi tiksliai pranešti, kuri priemonė kam siųstina. Atsiskaityti galima ir siuntinį gavus.

Šios garsinės priemonės, pirmoj eilėj skiriamos neakivaizdiniam mokymui, turėtų būti naudingos kiekvienam, kuris rūpinasi lietuviškojo žodžio taisyklingumu, o ypač viešojo žodžio sakytojui: kalbėtojui, vaidintojui, deklamatoriui, radiofono pranešėjui. (PLI)

● **Naujas žurnalas Lietuvoje.** Kaune jau išėjo "Nemunas", naujas jaunimui skirtas mėnesinis kultūros - literatūros žurnalas. (Vilniuje seniai eina irgi jaunimui skiriamas iliustruotas mėnesinis žurnalas "Jaunimo Gretos".)

Žurnalo redaktorius Antanas Drilinga dar sausio mėnesį kalbėjo, kad "Nemunas" turėsiąs būti "kitoks". Atrodė, lyg manytų jame mažiau dėti partinio "katekizmo".

Bet dabar paaiškėjo, kad žurnalo leidėjai yra — tas pats Vilniaus komsomolo centras, tik jam talkininkauja dar rašytojų sąjunga, už komsomolą ne menkiau partinė - valdinė organizacija.

Vilniaus laikraščiai pranešė, kad naujajame žurnale, šalia jaunųjų prozininkų bei poetų kūrybos, spindi tokia svarbiausia "naujenybė": 1918—19 metų sąvartoje Vilniuje buvusios įsikūrusios bolševikinės Kapsuko valdžios... telegramų Leninui nuorašai. (E.)

● **Varpų muzika Katedros varpinėje.** Vilniaus mokslinės - restauracinės dirbtuvės inžinieriai rengia katedros varpinėje varpų rinkinį su elektronine klaviatūra. Gegužės 1 dienos "Tiesoj" pranašauta, jog kas rytą aštuntą valandą būsianti skambinama kokia nors meliodija, o vidurdienį — Vilniaus "Žaukiamieji signalai". Varpų muzika girdima ir per radiją.

Varpų rinkinys ne pirktas: varpai esą surinkti "iš daugelio respublikos kampelių" (atseit, iš bažnyčių) ir esą šimtamečiai. Vienas lietas 1733 metais.

Rengėjai jau bando 15 varpų, ir yra dar vienas nepakabintas. Sako, būtų galėję pasirodyti su varpų muzika jau šios gegužės 1 dienos proga, bet rinkinyje dar yra svarbi spraga, — trūksta f i s tonu skambančio varpo. Užsimota surinkti varpų bent dviems ar trims oktavoms (24 ar 36 varpai), ir įrengti automatinį skambinimo prietaisą.

Kokios meliodijos būsiančios skambinamos, pasirūpinsią kompozitoriai. Žinoma, ir cenzoriai. Nacių okupacijos metais Kauno Karo muziejaus varpų muzika irgi buvo cenzūruojama. Tik vokiečių cenzoriai nebuvo lietuviškų dainų turinio žinovai. Tad visą laiką, diena iš dienos varpai skambino ties pačiu generalkomisariatu: "O ko jūs liūdit, jaunieji broleliai... Tai to mes liūdim, kad mūsų žemė nuniokota, kojom sumindžiota"...

(E.)

● **Ir medikai atsiunčiami Amerikon.** Kauno Medicinos instituto profesorius dr. Jurgis Brėdikis rengiasi artimiausiu laiku atvykti Amerikon tobulintis širdies chirurgijoj.

Dr. Brėdikis yra vienas iš gabiausių širdies chirurgų Lietuvoj, jaunosios lietuvių kartos mokslininkas (37 metų, gimęs Prahoj, kur tėvas tuo metu buvo Lietuvos pasiuntinybės sekretorius). Medicinos institute dėstyti jis pradėjo, būdamas 22 metų amžiaus (1952), ką tik baigęs tą patį institutą. 1957 metais įgijo medicinos mokslo kandidato laipsnį (1959 — komunistų partijos bilietą), 1963 — docento laipsnį, 1964 — medicinos mokslų daktaro laipsnį (Maskvoj). Dabar profesorius, hospitalinės chirurgijos katedros vedėjas. (E.)

● **Lietuvis dainavo Milane.** V. Daunoras, Vilniaus operos solistas, bosas, balandžio 27 d. La Scala operos teatre, Milane, atliko "Rigoletto" operoje Monterone vaidmenį. V. Daunoras Milane tobulinosi operinio dainavimo mene nuo praėjusių metų pabaigos. Dalyvavo trijuose sovietinių muzikų koncertuose ir italų rengtame koncerte — pirmojo operos klasiko kompozitoriaus C. Monteverdi 400-tųjų gimimo metinių minėjime.

V. Daunoro viešėjimo laikas Milane jau baigiasi, ir jis netrukus grįžta į Vilnių. (E.)

● — Koelno miestą Vokietijoj per metus aplanko daug žmonių iš kurių 35% arba 357,000 yra iš užsienio.

● — Sovietų Sąjungoje norima uždrausti stadionuose pardavinėti svaigalus, kad sumažintų chuliganizmą rungtynių metu ir po jų.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ

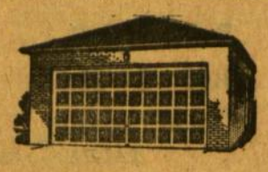

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.

Raštinė atdara kasd en nuo 8 val. ryto iki 5 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PR 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginiai 7-7258 59

SIUVIMO MAŠINOS

BERNINA • NECCHI • ELNA • PFAFF • KENMORE
(Šveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos, Singer ir kitos). Taisome, parduodame ir nuomojame prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal skonį kabinetus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose. Parduodame ir taisome dulkių siurblius.

B & B SEWING MACHINE CO.
4214 S. Archer Ave., Chicago, Ill. 60632. Tel. 927-0044; 927-0045.
Vedėjas Arvydas M. Dikinis

ST. ZABRODSKAS

MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS

Atlieka remonto, perstatymo ir namų statybos darbus, cemento darbus elektros įrengimus ir kt. Išrūpina reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.

Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.

2040 West 52nd Street
Telef. — PR 8-7887
CHICAGO, ILLINOIS 60609

METROPOLIS-RESTORANAS

6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — TEL. 476-9009

Vienintelis lietuviškas restoranas su gerais patiekalais, kaip šašlykas, šnicelis ir kt., didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškoj jaukioj nuotaikoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavalgyti ir atsigaivinti.

Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki vėlumos. Šeštad. ir sekmad. nuo 12 val. d. iki vėlumos. Visi prašomi atsilankyti.

Savininkai PETRAS IR ANTANINA KAUŠAI

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų maldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident, call)
COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6-7777 24 hour towing service

Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

Taupykite

MES MOKAME
5¼%
ANT 1-nų METŲ CERTIFIKATŲ

Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekviena sąskaita ligi $15,000 apdrausta Federalės valdžios agenturoje

August Saldukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4¾% ON INVESTMENTS
Units of $100.00
Dividend Checks Mailed Quarterly

5% ON BONUS SAVINGS
Units of $1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid Quarterly or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS • 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330
HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

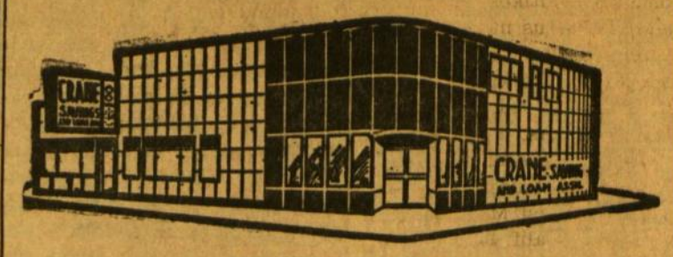

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4¾% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. .....9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD ir KETV. .....9 v. r. iki 9 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ....Trečiad. uždaryta

FOTOGRAFAS ŽAVIOMS NUOTAKOMS

THE Paul STUDIO home of MODERN photography

Gowns by Martha
PORTRAITS • CANDIDS
3213 South Morgan St. YA 7-5858

LIETUVIŠKA VALGYKLA. GRAŽIAUSIAS LIETUVIŠKAS RESTORANAS, KURIAME GAMINAMI LIETUVIŠKI VALGIAI.

Atdara — nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. – GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIDOMIS. DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI PAVASARIO SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritinių: damasko, brokados, "boucle's" ir "fiberglass".

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo, ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta.

Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Chernin's aikštėje.

PLANINGAS TAUPYMAS *MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!*

- *Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.*
- *Metinis dividendas 4¾% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.*

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

PASKOLOS
perkant namus daromos ilgiems terminams ir prieinamais nuošimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS

MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.
JOHN J. KAZANAUSKAS, President

INSURED up to $15,000

Perskaitę Draugą, duokite kitiems pasiskaityti

NAUJI LEIDINIAI

Chicagos Lietuvių operos jubiliejinio leidinio viršelis, pieštas dail. Alg. Kurausko.

● **CHICAGOS LIETUVIŲ OPERA.** Pirmasis dešimtmetis. Išleido Chicagos Lietuvių opera. Redaktorius **Vladas Būtėnas.** Dailininkas **Algirdas Kurauskas.** Spaudė "Draugo" spaustuvė. Nuotraukos Vlado Juknevičiaus, Juozo Karklio, Algimanto Kezio, SJ, Algirdo Meškausko. Leidinys 72 psl., gausiai iliustruotas operos kasmetinių pastatymų nuotraukomis ir solistų portretais, papuoštas Vytauto O. Virkau scenovaizdžių škicais, spausdintas gerame, dviejų spalvų popieriuje, didelio 12 x 9 inč. formato. Trijų spalvų viršelis, pieštas dail. Alg. Kurausko. Leidinio kaina $2.00, įsigyjamas "Marginiuose" ir spektaklių dienomis Operos namuos.

Ši puošni, liuksusinė, o kartu ir dokumentinė knyga liks kaip brangus čia minimo mūsų operinio laikotarpio atminimas tiek visam, pagarbos vertam operos kolektyvui, tiek tūkstančiams operos lankytojų. Ypač dar ir dėl to, kad, Operos rūmuos neleidžiant pačių spektaklių įrašyti juoston, toks leidinys pasilieka vienintelis akivaizdus ir nedingstantis jubiliejinis atminimas.

Žodiniame leidinio tekste duodama viso dešimtmečio Chicagos Lietuvių operos vadovų, darbuotojų, solistų bei choristų pavardės; Vladas Ramojus apžvelgia visą istorinį operos dešimtmečio kelią su spaudos vertinimų ištraukomis ir kt.; o prof. Vladas Jakubėnas grynai muzikinio pobūdžio gerai parengtame straipsny rašo apie operą lietuvių meno gyvenime. Leidinyje paskelbtas ir pilnas žodinis "Gražinos" libretas, pagal Adomo Mickevičiaus poemą parengtas poeto Kazio Inčiūros ir čia dar koreguotas poetės Julijos Švabaitės - Gylienės.

● **Į LAISVĘ, 1967 m. kovo mėn., nr. 39 (76).** Lietuvių Fronto bičiulių politikos žurnalas, išeinąs tris kartus metuose. Metinė prenumerata $5.00 JAV ir Kanadoje, kituose kraštuose — $3.00. "Į Laisvę" redaguoja **Leonardas Valiukas**, Post Office Box 77048, Los Angeles, Calif. 90007, administruoja **Aleksas Kulnys,** 1510 East Merced Ave., West Covina, Calif. 91790.

Tai pirmasis žurnalo numeris, išleistas Tolimuosiuos Vakaruos — Los Angeles. Kaip žinome, žurnalas seniau buvo leidžiamas ir redaguojamas Chicagoje, vėliau perkeltas į Rytus — prie Atlanto, o dabar, kaip matyti iš naujo numerio, užsibrėžta jį redaguoti ir leisti Vakaruos.

Vietai ir redaktoriui keičiantis, atrodo, nesikeičia tvirta žurnalo linija: bekompromisinė kova už Lietuvos laisvę, politinės kovos aktyvinimas, gyvosios ir kūrybingosios lietuvybės išlaikymas, ryšių palaikymas su pavergtaisiais, bet ne su okupanto patikėtiniais bei jų institucijomis. Šitai atsispindi ir triptikiniuos vedamųjų puslapiuos, iš kurių čia pacituojame po vieną kitą taiklų sakinį:

"Išmintis, ne baimė sulaiko kovojantį lietuvį nuo sovietų sąlygomis siūlomo bendradarbiavimo su kraštu...

Smulkūs getai, lyg snobų klubai, ima supti ir taip ne per platų mūsų kultūrinio gyvenimo lauką; tokie getai ar klubai turi vienintelį ir labai seklų lauką: savi pas savus. Jie remiasi asmeninėmis narių draugystėmis, tariamų kartų solidarumo ir doktrininėmis (dažniausiai politiniams tikslams pajungtomis) tendencijomis...

Lietuvių visuomenė laukia veiksnių laisvės trimito, šaukiančio tikran žygin. Laisvieji lietuviai laukia iš veiksnių ne tūpčiojimo vietoje, o pilna prasme žygių kovoje dėl Lietuvos laisvės".

Aplamai, naujos redakcijos rankose "Į Laisvę" žurnalas tapo dar labiau tiesmuku, savo mintis ir tezes formuluojančiu taikliai ir kondensuotai, visoje veikloje pabrėžiąs ypač Lietuvių Bendruomenės vaidmenį, pasisakąs už Bendruomenės lemiamą balsą ne vien tik lietuvybės išlaikymo ir kultūros sektoriuose, bet ir politinėje veikloje.

Ryškieji šio numerio straipsniai yra: dr. Adolfo Damušio "Kartų ir grupių dialogo keliu", Juozo Kojelio "Didžioji Lietuvių Bendruomenės atsakomybė", dr. Petro Pamataičio "Dialogas rezoliucijų tema", kun. K. Pugevičiaus "Televizijos ir radijo panaudojimas dėl Lietuvos laisvės" ir Jurgio Gliaudos "Dviejų kartų susidūrimas ties patriotinių mitų palikimu".

Visi šie raštai šauna tiesiog į taikinį, nesiblaško, ir skaitytoją sugestyviai įtikina, išskyrus gal pastarąjį, kur nuoseklumo stoka gali vienur kitur kelti ir tam tikrų abejonių.

● **LAIŠKAI LIETUVIAMS, 1967 m., kovo mėn., nr. 3** Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja **Kęstutis Trimakas, SJ.** Metinė prenumerata $4.00. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636.

Šiame numeryje randame gražų redakcijos sugebėjimą amžinąsias ir tam tikra prasme sunkias temas suaktualinti, o kasdienines — aktualiąsias suamžinti. Šitai yra gana akivaizdu, pristatant pasaulėčių vaidmens problemą Bažnyčioje, rašant apie Viešpaties tarno poemą ar Didžiąją meilę, duodant iš skirtinai gerų Julijos Švabaitės-Gylienės eilėraščių, recenzuojant naujausias knygas ir puošiant žurnalo puslapius dail. A. Petrikonio ir J. Daugvilos darbais bei Lietuvių foto archyvo portretiniais lobiais.

● **MOTERIS, 1967 m., kovo - balandžio mėn., nr. 2.** Lietuvių moterų žurnalas. Redakcinė kolegija: Z. Daugvainienė, I. Kairienė, E. Krikščiūnienė, N. Kulpavičienė. Leidžia Kanados Lietuvių katalikių moterų draugija. Meno ir tech. red. N. Kulpavičienė. Administratorė: B. Pabedinskienė. Metinė prenumerata $5.00. Redakcijos ir administr. adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont., Canada.

"Moteris" yra ir turinio ir estetiškos išvaizdos atžvilgiu gražiai tvarkomas žurnalas, be kurio negalėtų apsieiti nė viena šviesesnė lietuvė. Žurnale sutelkta gausus būrys bendradarbių, rašančių religinėmis, tautinėmis, literatūrinėmis, pedagoginėmis bei meno temomis. Spausdinama moterų rašytojų kūryba ir moterų dailininkių darbais puošiami žurnalo puslapiai. Platūs ir naudingi skyriai: Butų įrengimas, Madų ir grožio pasaulis, Šeimininkių kampelis.

● **Lietuvių gydytojų BIULETENIS, 1967 m., balandžio mėn., nr. 2 (26).** Žurnalas išeina 4 kartus į metus. Redaguoja **dr. M. Budrys,** 9236 S. Longwood Drive, Chicago, Ill. 60620. Administruoja **Irena Makštutienė,** 8743 Mobile Ave., Oak Lawn, Ill. 60453. Metinė prenumerata $4.00.

Žurnalas plačiai pavaizduoja mūsų gydytojų ne tik profesinę, bet ir tautinę, kultūrinę veiklą visame laisvajame pasauly. Atskiri straipsniai supažindina skaitytoją su medicinos praktika Australijoje, su medicinos padėtim Anglijoj, Kolumbijoj, su medicinos studijom Prancūzijoj, rašoma apie lietuvės gydytojos įsikūrimą Venezueloje. Gausi ir iliustruota lietuvių gydytojų veiklos kronika, Motinų kampelis ir kiti skyriai. Nors kai kurie straipsniai yra ir grynai profesinio pobūdžio, tačiau nestinga ir tokių, kurie gali būti įdomūs ir visiems, sakysim, kad ir apie garsųjį dr. Albertą Schweitzerį.

● **VILTIS, A Folklore Magazine, Vol. 26, No. 1, May, 1967.** Anglų kalba leidžiamas žurnalas, kuriame daug rašoma apie įvairių pasaulio tautų šokius, tautodailę, tautosaką ir pan. Beveik kiekviename numeryje būna ir lietuvišką folklorą liečiančios medžiagos. Žurnalą redaguoja **V. F. Beliajus,** P. O. Box 1226, Denver, Colo. 80203. Metinė prenumerata $3.50, dvejiems metams — $6.00.

● **VYTIS, 1967 m. gegužės mėn.** Oficialusis Lietuvos Vyčių veiklos organas. Dalis straipsnių ir informacijos spausdinama anglų kalba, dalis lietuvių kalba. Metinė prenumerata $4.00. Adresas: Vytis, 1625 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60636.

● **SPORTAS, 1967 m., kovo mėn., nr. 1 (17).** Šiaurės Amerikos lietuvių sporto žurnalas. Redaguoja **Kęstutis Čerkeliūnas.** Leidėjas Šiaurės Amerikos Lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga. "Sportą" gauna visi Šiaurės Amerikos registruoti sportininkai. Prenumerata nerenkama. Atskiro numerio kaina 75 centai. Rankraščius siųsti: Sportas, 91—30, 221st. St., Queens Village, N. Y. 11428. Administraciniais reikalais rašyti: Jaroslavas Kepenis, 356 East 30th St., Paterson, N. J. 07504. Žurnalo puslapiuos, jų tekste ir gausiose iliustracijose, vaizdžiai atsispindi mūsų sportininkų veikla ir laimėjimai.

● **THE MARIAN, May, 1967.** Tėvų marijonų leidžiamas religinės kultūros žurnalas anglų kalba. Pirmuoju straipsniu turi laikraštininko H. Peisson svarstymus apie pasauliečio ekumeninį veikimą. Frances P. Grimm rašo apie herojišką ryžtą amerikiečių karo kapelionų, kurių net 76 žuvo II Pasauliniame kare ir kurie žūna dabar Vietname. J. L. Barnett informuoja apie įvairiose šalyse Marijos garbei išleistus pašto ženklus. Laikraštininkas A. B. Haines supažindina su televizijos aktoriumi Walter Brennan, atsivertusiu į katalikybę. Rašytoja D. Brazytė-Bindokienė duoda trumpą vaizdelį iš altoriaus patarnautojo nuotykių. Pietų Amerikoje besidarbuojąs lietuvis misionierius kun. A. Švedas, MIC, atskleidžia Bolivijos gyvenimo įvairybes.

Belgė benediktinė rašo apie kūrybingąjį H. Daniels - Rops, o laikraštininkė L. P. Bell kalba apie kūdikį auginančios motinos rūpesčius. Viena Pietų Amerikoje besidarbuojanti misionierė pranciškietė pasakoja apie tvirtos valios Peru jaunuolio ryžtą. Chicagos laikraštininkė Judy Thompson aptaria M. Ivanausko liepsnos tapybą. Kun. J. Prunskis ir amerikietis H. Peisson duoda eilės naujausių knygų apžvalgas. Pagaliau — religinio gyvenimo naujienos iš viso pasaulio. Numeris gausiai iliustruotas Del Garbo, W. Smith, Sustermanso, Raulinaičio, Ivanausko paveikslų reprodukcijomis, bei V. Maželiо, A. Kezio, SJ, ir kitų nuotraukomis.

MOVING
perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60632. Tel. RE 7-7083

BUDDE'S SEWER SERVICE
"Catch Basins" išvalomi — $6.00
Nauja kanalizacija (sewers) įdedama; sena atremontuojama.
Tel. 235-2814
3037 W. George St.
24 valandų patarnavimas

PATYS ĮSIGYKITE IR KITIEMS PASIŪLYKITE ŠILUVOS MARIJOS šventinimo ir RELIGINIO KONGRESO Washingtone MUZIKOS PLOKŠTELĘ.

PASIKLAUSYKITE ISTORINIŲ ĮVYKIŲ:

J. Naujalio Mišių, Dainavos ansamblio giedamų šventovėje,

Br. Budriūno giesmės "Sveika, Marija", atliekamos sol. A. Pavasario,

J. Štarkos kompozicijos "Tušti paliktieji namai", įdainuotos sol. R. Mastienės,

Br. Markaičio "Nenuženk nuo akmens, o Marija" giesmės, atliktos sol. Pr. Bičkienės,

T. Brazio dainos "Oi toli, toli", sudainuotos New Yorko Lietuvių vyrų choro, ir giesmių, giedamų tūkstantinės minios.

Plokštelės kaina $5.00; ji gaunama pas lietuviškų plokštelių platintojus arba pas leidėją: Šiluva Record, 110 W. Lafayette Ave., Baltimore, Md. 21217.

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir biznio
Patogios išsimokėjimo sąlygos
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave., PR 8-2233

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarais pirmadieniais 7 val. vakaro.
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Telef. HEmlock 4-2413
7159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

TV, Radio, Stereo, Air-Conditioners
BANGA
Pardavimas ir taisymas
2649 West 33rd St. Tel. 434-0421
P. Rudėnas K. Šimulis

TELEVIZIJAS:
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisau. Už patarnavimą vietoj $3, už dirbtuvės darbą $10.00 ir dalys. Pasiteiraukite apie naujas.
J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

DEKORAVIMAS
IŠ VIDAUS IR IŠ LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi
J. RUDIS Tel. CLiffside 4-1050

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street
Chicago, Illinois 60642
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

MOVING
A. VILIMAS
Apdraustas perkraustymas
Įvairių atstumų
3415 S. LITUANICA AVENUE
Te. — FRontier 6-1882

POCIUS DECORATING CO.
Dažo namus iš lauko ir iš vidaus
Taip pat ir biznio pastatus
Telef. — 927 - 2809

Restoranas Neringa
LIETUVIŠKI IR AMERIKONIŠKI VALGIAI
2632 West 71st St.,
Telef. — 778 - 9359
Atdara kasdien nuo 6:30 val. ryto iki 8 v. v. Sekm. nuo 9v.r. iki 8 v.v.
sav. Teresė Karvelaitienė — T. J. Aguiar

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7202
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. TAIPGI ORO VĖSINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

PADIDINTAS DIVIDENDAS VISOM TAUPYMO SĄ-TOM.
4 3/4% On savings accounts
5 1/4% on investment bonus
INSURED
NUO SAUSIO MĖN. 1 d., 1967
Sąskaitos apdraustos iki $15,000
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PRospect 8 - 0833 PRospect 8 - 0834

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7 - 1741 - 2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonas LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN ILL. TEL. 636-2320

Pasinaudokite Draugo „Classified" skyriumi.

Akademinės Prošvaistės

Leidžia Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjunga

Redaguoja L.S.S. Centro valdyba. Rankraščius siųsti šiuo adresu: "Akademinės Prošvaistės", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. "Akademinės Prošvaistės" išeina kiekvieno mėnesio trečiąjį šeštadienį.

PARODYKIME PASAULIUI STUDENTŲ DISKRIMINACIJĄ PAVERGTOJE LIETUVOJE

Nesu studentas, bet man vis įdomu pasiskaityti ir pasiklausyti, ką daro lietuviai studentai, sužinoti, kas jiems rūpi. Tad, kai tik būna progos, nežiūrint savo, jau ne studentiško amžiaus, nueinu pasiklausyti jų parengimų ir spaudoje skelbtų paskaitų. Tiesa, jų nebūna tiek daug.

Prieš tris, o gal keturis mėnesius Chicagos Jaunimo centre girdėjau, berods, Santaros - Šviesos surengtą Romo Misiūno paskaitą apie tai, kaip sovietinė spauda Lietuvoje vaizduoja Amerikos gyvenimą. Paskaita buvo įdomi. R. Misiūnas studijuoja Yale universitete rusų istoriją. Tik nustebau, kad jaunas, gabus vyras, paklaustas apie lietuvių nuotaikas ir troškimus Lietuvoje, neturėjo (ar nenorėjo) ką pasakyti. Sakė, jog klausimas ne į temą. Tegu ir ne į temą, bet savo kokią nors nuomonę galėjo pasakyti.

Prisiminiau šitai, nes, mat, "Draugo" balandžio 15 d "Akademinėse prošvaistėse" vėl skaičiau studento Misiūno paskaitos mintis. Ten jis jau savo draugams ir draugėms neva prikaišioja, kad anie mažai žino, kas Lietuvoje šiais laikais darosi. Jis sako: "Kaip galima kalbėti lietuvių studentų vardu, mažai nusimanant apie dabartinę Lietuvą, o tik bendrai smerkiant kruviną komunistinio okupanto režimą". Žinoma, kitų trūkumus visuomet lengviau pamatyti, kaip savo. Taip jau yra. Taip ir pagalvojau, prisiminęs, kad paskaitininkas pats aną kartą apie Lietuvos padėtį nedaug ką galėjo pasakyti...

Tikrai mes vyresni norėtume, kad mūsų jaunimas daugiau apie Lietuvos vargus žinotų, o dabar jie dažniau tik apie šio krašto problemas kalba. Žinoma, tai yra natūralu. Be' reikėtų ir savo tėvų žemės vargų nepamiršti. Tiesa, kartais ir mes patys vyresnieji savo jaunimu nepasitikime, vis dar juos už rankutės norime vedžioti. Pamirštame, kad ir mums patiems nepatikdavo, kai mums tėvai per daug kamandavo. Kiekviena karta turi savo pažiūras, ir tai mums reikėtų gerbti ir bendrai savo jaunimu daugiau pasitikėti. Nuolatinis zirzėjimas atsibosta visiems, o ypač jauniems. Taigi vyresniems reikėtų didesnio supratimo, o jaunesniesiems daugiau konkretaus darbo ir dėmesio tam, kas dedasi Lietuvoje. Man atrodo, kad nemaža apie tai galima sužinoti iš daugumoj jaunųjų leidžiamo žurnalo "Lituanus". O tie, kurie skaito ir seka spaudą iš Lietuvos, turėtų ją atidžiau skaityti. Tuomet gal ir atsirastų daugiau žinių ir supratimo apie Lietuvos vargus, raudonųjų priespaudą ir kt.

Štai vienas pavyzdys. Kaimynas gauna iš Lietuvos keletą laikraščių ir žurnalų. Turėdamas laiko, aš tą spaudą pasiskolinu ir paskaitau. Žinoma, kad joje yra daug propagandos, bet šalia jos žinių, liudijančių, ko lietuviams trūksta, ko jie daugiau norėtų. Pamatai, kaip ten reikia rusus garbinti ir kiek jie svarbių vietų užima Lietuvoje. Nežiūrint visos propagandos, ta pati spauda rodo, kad Lietuva yra tik Sovietinės Rusijos kolonija. Man regis, kad lietuvių studentijai turėtų būti labai įdomus toks straipsnis, išspausdintas "Komjaunimo Tiesoje" š. m. balandžio 23 d. Iš jo galima matyti, kaip ciniškai yra išnaudojami Lietuvos jauni žmonės, kaip reikia stoti į komjaunimą, jei nori pakliūti į universitetą. Čia jį duodu, nepakeitęs nei žodžio:

"Telšietis J. Nagys, baigęs vakarinę mokyklą, panoro stoti į Vilniaus universitetą. Kai jau turėjo visus dokumentus, kažkas priminė, jog mokyklos pedagogų išduotą charakteristiką reikia patvirtinti komjaunimo rajono komitete. Užėjęs į komjaunimo rajono komitetą, išgirdo tokią žinią:

— Tu, brolau, esi ne komjaunuolis, todėl mes ant tavo charakteristikos jokio antspaudo nedėsime. Tvirtiname tik VLK JS narių charakteristikas.

J. Nagiui atrodė, jog komiteto darbuotojas kalba logiškai. Iš tikrųjų, iš kur jiems žinoti, kas jis toks, kaip elgėsi, mokėsi, dalyvavo visuomeniniame gyvenime. Pakaktų, rodos, direktoriaus parašo ir mokyklos antspaudo, gamybinės charakteristikos.

Atvykęs į Vilniaus universitetą, visą dieną kantriai laukė savo eilės, kol maloni mergina paėmė šusnį dokumentų. Įsmeigus žvilgsnį į charakteristiką, ji susiraukė:

— O kur komjaunimo rajono komiteto antspaudas?

— Tai kad aš ne komjaunuolis, ir mūsų rajone tokiems netvirtina, — teisinosi abiturientas.

— Nieko nežinau. Yra instrukcija, ir viskas. Sekantis.

Tokių, kaip J. Nagys, iš Telšių atsirado daugiau. Buvo nutarta vieną žmogų komandiruoti į Telšius kaulyti antspaudo. Tačiau dvi nemigo naktys kelionėje atnešė tik nusivylimą — telšiečių jaunimo vadovai laikėsi tvirtai.

Vaikinas bandė kitais būdais suminkštinti priėmimo narių širdis, bet nieko neišėjo. Nusiminęs ir nieko nepešęs, vaikinas grįžo namo. Grįžęs nusprendė šiemet eiti į kitą aukštąją mokyklą, kur nereikalauja panašių antspaudų. O priedo parašė redakcijai laišką, prašydamas perspėti kitus, kurie, stodami į universitetą, taip pat gali tapti formalizmo aukomis. Šis perspėjimas buvo savalaikis. Mat, ruošiantis svarstyti naujas priėmimo į universitetą taisykles, kaip sužinojo redakcija, kol kas nežadama atsisakyti šitų nelaimingų antspaudų. O kad taip apsiėjus be jų?"

Atmenu, kai prieš kelerius metus vienas universitetas Pietuose nenorėjo įsileisti vieno negro studento. Koks tuomet kilo triukšmas, nuskambėjęs per visą pasaulį. Įsikišo federalinė valdžia, atsiuntė kariuomenę, policiją. Ir negras buvo priimtas.

O kas užstos nuskriaustus ir diskriminuojamus lietuvius!? Ar nereikėtų mūsų studentams šiame krašte ir Kanadoje pagarsinti studentų tarpe šitą aiškią politinę diskriminaciją Lietuvoje. Kaip iš žinutės matyti, nukentėjo ten ne vienas jaunas žmogus. Nesi komjaunuolis, tai negali stoti į universitetą. Čia nėra neva formalizmas, bet gudrus būdas priversti jaunus žmones stoti į komjaunimą, o tuos, kurie neįstoja, nubausti neįsileidžiant jų į universitetą. Tai kas čia? Ar ne prievarta, ar ne diskriminacija, ar ne žmogaus teisių laužymas? Tokia praktika galiojo ten visą laiką. Ir kaip galima matyti iš šitos informacijos, priėmimo procedūros nesiruošiama keisti. Kitaip sakant, ir toliau reikės komjaunimo antspaudos, norint pakliūti į universitetą.

Mūsų studentai turėtų būtinai šitą reikalą iškelti amerikiečių studentų organizacijose. Turėtų kreiptis į kokią nors tarptautinę studentų organizaciją. Žinutę reikėtų išversti į anglų kalbą ir su atitinkamais paaiškinimais patalpinti į amerikiečių ir kanadiečių studentų laikraščius. Beskaitydamas spaudą iš pavergtos Lietuvos, esu pastebėjęs daug ir religinės priespaudos pavyzdžių. Gal mes vyresnieji tikrai per daug pabrėžiame ankstyvosios okupacijos žiaurumus — deportacijas ir žudynes. Nuo to laiko, kaip sako R. Misiūnas, pasaulyje yra įvykę daug žiaurumų. Šiais laikais yra labai madinga kalbėti apie žmogaus teisių paneigimą, diskriminaciją ir t. t. O to Lietuvoje tikrai nestinga. Man atrodo, kad tik reikia žinoti ir mokėti pristatyti pasauliui tai, kas dedasi Lietuvoje. Čia daviau tik vieną tikrą ir besikartojantį diskriminacijos pavyzdį Lietuvoje, kuris liečia lietuvius studentus. Lieka laukti ir stebėti, kaip mūsų studentija šiame krašte pasielgs, ką ji darys, kokių priemonių imsis tai neteisybei iškelti ir padėti savo kolekoms Lietuvoje.

T. K.

Studentų ateitininkų kursuose Dainavoje š. m. balandžio 28-30 d. Ateitininkų Federacijos vadas dr. Juozas Girnius (priekyje) skaito paskaitą. Toliau iš kairės į dešinę: dr. Kęstutis Keblys, kun. Kęstutis Trimakas, SJ, Elena Bradūnaitė ir Birutė Indreikaitė. Nuotr. Ged. Naujoka čio

Buffalo universiteto lietuviai studentai, tarptautiniame universiteto festivalyje įrengę Lietuvos skyrių ir jame eksponavę lietuviškuosius meno dirbinius bei knygas. Iš kairės į dešinę: Marija Gamziukaitė, Eugenijus Vidmantas, Audronė Masiulionytė, Aleksas Gedmintas, Liuda Balčiūtė ir Morganas Desmondas. Nuotr. E. Vidmanto

IŠ BUFFALO PADANGĖS

Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos Buffalo skyrius dalyvavo Buffalo universiteto Tarptautiniame festivalyje balandžio mėnesyje. Lietuviai dalyvavo trejopame pasirodyme. Studentai suruošė lietuviško meno vitriną, kurioje buvo eksponuoti įvairūs medžio dirbiniai, audinėliai, knygos ir gintaras.

Festivalio programoje dalyvavo Rochesterio tautinių šokių grupė "Lazdynas". Jie gražiai sušoko suktinį, jonkelį ir ruguėius. Šokėjai publikai padarė didelį įspūdį, nes Buffalo apylinkė labai retai turi progos matyti tokią gerą tautinių šokių grupę.

Didelę padėką reikia pareikšti Buffalo apylinkės lietuviams, nes jie studentams žymiai padėjo talka ir eksponatais reprezentuotis parodoje. Buffalo lietuviai net pagamino skanų lietuvišką maistą, kuriuo pavaišinta festivalio publika. Po festivalio visi buvo pakviesti dar į vaišes Trumpo klubo patalpose.

Mokslo metai tačiau jau baigiasi, Buffalo studentų tarpe gausu tokių, kurie moksle šiemet yra šio to pasiekę. Aukštesniuosius mokslo laipsnius įgijo: Eugenijus Vidmantas magistro laipsnį inžinerijoje, Morganas Desmondas magistro laipsnį ispanų kalboje, Romanas Sedlickas teisės moksluos, Liuda Balčiūtė bakalaureatą sociologijoj ir Gedeminas Mitinas bakalaureatą matematikoj.

Dar universitete pasiliekantieji (Audronė Masiulionytė, Marija Gamziukaitė, Virginija Krivytė ir Aleksas Gedmintas) sveikina visus mokslo laipsnį pasiekusius ir linki jiems didelės sėkmės gyvenime.

KOLEGA, KOLEGE! AR RAŠAI ANGLIŠKAI? AR SKAITAI LIETUVIŠKAI?

Jeigu abudu klausimus teigiamai atsakei, skaityk toliau, nes šios kvalifikacijos tau gali nešti turtą, laimę ir sveikatą. Ieškomi vertėjai. Darbas apmokamas. Galėsi dirbti "full - time", "half - time" arba "no - time". Pradėti galima šiandien. Darbovietė bus tavo kambarys, o rašoma mašinėlė — vienintelis įrankis. Be abejo, girdėjai ar skaitei, kad yra leidžiama Lietuvių Enciklopedija anglų kalboje. Neturint gerų vertėjų, šis nepaprastos svarbos projektas neįsikūnys. O patys geriausi vertėjai yra mūsų pačių studentų-čių gretose. Sakysi, kad niekad tokio darbo nesi bandęs. Taip, gal būt, bet atsimink, neturėjai progos, kurią dabar turi. Nesvarbu, kokią egzotišką sritį studijuoji — esi šiam darbui reikalingas. Jeigu domiesi pasiūlymu, siųsk savo vardą, pavardę, adresą ir studijų šaką, kurios medžiagą pasiruošęs versti iš lietuvių į anglų kalbą, šiuo adresu: Lithuanian Encyclopedia Press, 361 Broadway, South Boston, Mass. 02127.

MEDICINOS STUDENTAI BOIKOTUOJA VALSTYBINIUS EGZAMINUS

Japonijoj daugiau kaip 2,700 internų boikotavo šių metų valstybinius gydytojų kvalifikacijos egzaminus. Vos 405 studentai atėjo laikyti egzaminų, nors 3,150 baigė medicinos kursus. Šie egzaminai vyko vienu metu dešimtyje miestų. Tiesioginė boikoto priežastis yra didelis nepasitenkinimas tokia internų sistema, kokia yra praktikuojama Japonijoje. Šį nepasitenkinimą stiprina paplitęs įsitikinimas, kad reikia reformuoti visą Japonijos medicininį mokymą.

Amerikos okupacinė valdžia įvedė šią sistemą Japonijoje 1946 metais. Ji modeliuota pagal panašias sistemas, kurios pasisekė tokiose valstybėse kaip Vokietija ir JAV. Japonijos jau nuolis, norintis būti gydytoju, pirma baigia dvejų metų bendrą kursą universitete ir paskui ketverius metus studijuoja medicinos fakultete. Po tų šešerių metų jis įsigyja diplomą, bet negali gydyti, netarnavęs vienerių metų kaip internas. Tik po šitų privalomų interno metų jaunas daktaras turi teisę laikyti valstybinius egzaminus, kuriuos išlaikęs, gauna gydytojo diplomą.

Ši Japonijos sistema pasižymi tuo, kad internams nemokama alga, jiems neparūpinami bendrabučiai, jų statusas — gydytojo padėjėjas, nors dažnai jiems nė netenka bendradarbiauti su vyresniu, patyrusiu gydytoju. Norintieji įsigyti aukštesnį laipsnį medicinoje, turi tarnauti ligoninėse, dažnai negaudami algos, ketverius, kartais net septynerius metus. Internai tvirtina, kad jiems skiriami purviniausi ir menkiausi darbai, o trūkstant daktarų, ligoninėse juos skiria naktinei tarnybai, kuriai jie dar nesijaučia kvalifikuoti.

Medicinos studentai tad ėmėsi iniciatyvos šitą padėtį keisti, 1963 m. rugsėjo mėn. pareikalaudami algos internams ir jų statuso išaiškinimo. Universitetų medicinos fakultetų dekanai juos parėmė, taipgi reikalaudami, kad esama sistema būtų panaikinta. Jos vietoje jie siūlė valstybinius, kvalifikacijas suteikiančius, egzaminus tuoj po mokslo užbaigimo, kuriuos sektų vienerių metų privaloma ir apmokama medicinė praktika. Sveikatos ir gerovės ministerija net suprojektavo įstatymą, inkorporuojantį šiuos pasiūlymus. Tačiau toks įstatymas nebuvo pravestas.

Dėl tokios, studentų nepasitenkinimą inspiruojančios sistemos šįmet pirmą kartą medicinos studentai, baigę interno metus, boikotavo egzaminus. Boikotais buvo grasinta kelis kartus ir anksčiau, bet universitetų valdžia ir Sveikatos ministerija vis dar įkalbėjo studentus laikyti egzaminus. Tačiau dabartinis boikotas apsunkina internų padėtį dar labiau, nes valstybė gali jiems neleisti dirbti, kaip gydytojams, iš viso; jų visos studijos tada baigtųsi niekais. Eiichi Wakamatsu, Sveikatos ir gerovės ministerijos Medicinos biuro direktorius, pranešė, kad tol, kol boikotas tęsis, boikotuojantiems internams nebus leidžiama gydyti jokioje formoje. Biuras šių "nediplomuotų daktarų" sutvarkymo reikalą palieka atitinkamiems universitetams. Wakamatsu išreiškė įsitikinimą, kad beveik visi boikotuotojai internai atvyks į rugsėjo mėnesio egzaminus.

Boikotuojančių internų vadai pareiškė, kad jų veiksmas nebuvo tik šiaip sau lengvai nutartas, tad ir boikotas turėtų būti interpretuojamas kaip tvirtas nusistatymas kovoti tol, kol internų sistema bus panaikinta. Boikotuotojai susiorganizavo į Jaunų daktarų lygą — Seinen Ishi Rengo arba sutrumpintai SEIIREN. (IIYA)

Identifikacijos ženklai prie lietuvio studento automobilio. Nuotr. Ged. Naujokaičio

ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS EKSKURSIJA Į EUROPĄ

ŠALSS kviečia visus lietuvius studentus ir ne studentus į ekskursiją Europon. Ekskursija įvyks šią vasarą ir tęsis šešias savaites. Iš New Yorko išskrendama liepos 5 d., grįžtama rugpiūčio 18 d. Lankysim Londoną, Amsterdamą, Paryžių, Madridą, Lisaboną, Romą ir kitas vietoves.

Kelionės kaina, įskaitant skrai dymą Europoje į pagrindines viršuj išvardintas vietoves, **tik 350 dol.** į abi puses. Kiekvienas Europoje gali važiuoti ar skristi savo laiku, kur nori, nebūtinai reikia laikytis ekskursijos. Tik išvykti ir grįžti reikia kartu. Bus lankomi ir lietuviai, jų įstaigos bei stovyklos.

Kas norės, galės keliauti kartu su studentų organizuota ekskursija, kuri naudosis "Eurailpass" (130 dol.) apkeliaut visą Europą. Pragyvenimui Europoje reikia skaityti apie 10 dol. į dieną asmeniui. Žinoma, išlaidos priklausys nuo paties asmens.

Registracijos mokestį — 50 dol. (įskaitomas į kelionės kainą) prašom prisiųsti Marijai Gailiušytei, 1829 Lampson Rd., Cleveland, Ohio 44112, (216) 481-2164 tuoj pat. Čekius rašyti Maria Gailiusis vardu.

Nesusidarius 25 žmonių grupei, pinigai bus grąžinami.

— Illinois jaunuoliai ligi 20 m. saugiau vairuoja negu visos Amerikos, nes ligi to amžiaus jaunuoliai Illinois turėjo 10.8% nelaimių, visoj Amerikoj 14.9%.

Studentų ateitininkų kursuose Dainavoje balandžio 28-30 d. SAS pirmininkas Eimutis Radžius taria kursų uždaromąjį žodį Nuotr. Ged. Naujokaičio